

Osnutek ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije

Smisel in pomen osnutka ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije in zakaj bo predložen vsemu ljudstvu v javno razpravo

I.

Naši narodi so 11. novembra 1945 izvolili z veliko večino oba doma ustavodajne skupščine, ki ima nalogo sprejeti temeljni zakon, ustavo naše države. Ministrstvo za konstituantno, ki je bilo pooblaščen, da pripravi sklicanje in delo ustavodajne skupščine, je poverilo posvetovalni komisiji strokovnjakov nalogo, da izdelava osnutek ustave nove Jugoslavije. Ministrstvo za konstituantno je izdelani osnutek proučilo. Na podlagi tega osnutka je izdelalo načrt, na katerega je načelno pristala tudi zvezna vlada. Spričo tega je ta osnutek predlog ustave FLRJ, ki ga bo zvezna vlada predložila ustavodajni skupščini. Da bi ta osnutek ustave povsem ustrezal željam, mišljenju in razpoloženju širokih plasti naših narodov, se je po odobritvi zvezne vlade, ministrstvo za konstituantno odločilo, da ga ljudstvu v javno razpravo in da zbere vse pripombe, predloge in mnenja tako glede njegove vsebine kakor tudi njegove oblike.

II.

Da bi se ta razprava o ustavi pravilno in koristno razvijala, je treba poudariti glavna načela, ki so bila podlaga osnutku ustave in ki kažejo njegov splošni smisel in pomen.

1. Ves osnutek je izdelan s predpostavko, da ustava ni in ne sme biti program in deklaracija, niti ne predvidevanje tega, kar naj bi v bodočnosti bilo ali kar bo. Ustava je v bistvu pravna registracija družbene, gospodarske in politične stvarnosti države. Zato je ta osnutek ustave nove Jugoslavije v bistvu pravna slika naše nove družbene in politične stvarnosti oziroma potrjeno in pravno oblikovanje vseh velikih in pomembnih sprememb, ki so se zgodile v življenju naših narodov, ter pravno oblikovanje pridobitev, ki so bile izvojevane v težki in zmagoviti osvobodilni borbi naših narodov.

Toda ustava ni in ne more biti statična pravna slika doseženih sprememb in pridobitev naše stvarnosti. Zato vsebuje osnutek ustave organizacijske okvire ter potrebne pravne pogoje in oblike za pravičen in neizogiben razvoj nastalih sprememb in pridobitev naše stvarnosti.

2. Ničče ne more tajiti, da so se v odnosih med našimi narodi izvršile v državnem organizmu bistvene izpremembe. Iz države neenakih in zatiranih narodov je ustvarjena svobodna skupnost enakopravnih narodov. Zato osnutek ustave pravno potrjuje novo državo kot prostovoljno skupnost enakopravnih narodov, v kateri je narodnostno vprašanje na podlagi svobodne samoodločbe naših narodov popolnoma rešeno. Državna organizacija, ki omogoča in izraža skupnost naših enakopravnih narodov — ki so svobodno izrazili svojo voljo, da ostanejo združeni — je zvezna država, federativna ljudska republika Jugoslavija, v kateri ljudske republike, ki to državo sestavljajo, uživajo osnovne suverene pravice, omejene samo po tistih pravicah, ki so jih same prostovoljno prenesle na skupne zvezne organe državne oblasti in državne uprave.

3. V osnutku so pravno izražena osnovna načela gospodarskega in družbenega življenja. Po tem naš osnutek ustave razlikuje od večine obstoječih ustav, ki vsebuje v glavnem samo določitev političnega in pravnega reda. V socialno gospodarskem življenju naše države so nastale resne spremembe že s tem, da je bila obsežno iztrgana iz rok izkoriščevalskih skupin in je prešla v roke osnovnih ljudskih množic, t. j. delovnega ljudstva. Tako sta močni državni in v zvezi z njim tudi zadržani gospodarski sektor dobila posebno vlogo, povsem drugačno, kot sta jo imela v sistemu oblasti in političnih razmerah stare Jugoslavije. V novih, spremenjenih političnih odnosih državni in zadržani gospodarski sektor ne omogočata samo naši ljudski državi izvajanje splošnega gospodarskega načrta, ki je nujen v razdobju obnove in racionalno ter napredno gospodarstvo, temveč nudi tudi podlago za ohranitev ter ureditev demokratične oblasti in za obrambo neodvisnosti države. To pomeni, da se osnutek ustave FLRJ ne omejuje na formalno proglasitev demokracije in okrasitev besedila s formalnimi državljanskimi pravicami, kakor je to navadno v ustavah mnogih drugih držav. Naš osnutek seveda priznava in potrjuje vse osnovne pravice državljanov, tako osebne kakor politične, toda hkrati nudi tudi politične in materialne pogoje, da ljudstvo po svojih predstavnih organih ne samo voli, temveč tudi resnično izvršuje oblast, državljanom pa nudi vsa v tem zgodovinskem razdobju možna materialna in dru-

ga sredstva, da se lahko dejansko poslužujejo svojih državljanskih pravic za obrambo dosežanih in za razvoj novih demokratičnih, socialnih in nacionalnih pridobitev.

4. Odnos med ljudstvom in oblastjo se je v novi Jugoslaviji spremenil tako, da med njima ni več nasprotij, temveč vlada politična in organizacijska enotnost. Oblast v FLRJ izhaja iz ljudstva in pripada ljudstvu. Ljudstvo izvršuje oblast po svobodno izvoljenih zastopnikih državne oblasti. Ta bistveno spremenjena oblast je izražena v novih organizacijskih oblikah, t. j. v narodnih odborih krajev, mest, okrajev, okrožij, oblasti in avtonomnih oblasti, v narodnih skupščinah avtonomnih pokrajin republik in Narodni skupščini FLRJ. V novi državi ni in ne more biti drugih organov oblasti razen teh. Po izboru in bistvu je državna oblast ljudska oblast. Zato osnutek naše ustave samo potrjuje to in takšno organizacijo državne oblasti v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

5. Osnovno načelo državne organizacije je načelo enotnosti oblasti. Enotna ljudska oblast je osredotočena v predstavnih organih državne oblasti, ki jih ljudstvo voli in nadzira in ki jih ima pravico — po predpisanem zakonskem postopku — tudi odpoklicati. V teh organih so posebljene in združene vse funkcije oblasti. Funkcija državne uprave je izročena v pristojnost izvršnim in naredbodajnim organom, vladam in izvršnim odborom, ki so izvoljeni in odgovorni edimim nosilec državne oblasti, skupščinam in narodnim odborom. Organi državne oblasti, skupščine ali narodni odbori, volijo tudi sodišča, ki jim poverjajo samostojno razsojanje, kot edino funkcijo državne oblasti.

Ta enotnost oblasti je omogočena s tem, ker je v ljudskem življenju nove Jugoslavije ustvarjena gospodarska in politična zveza med osnovnimi ljudskimi množicami — med delavstvom, kmečkim prebivalstvom, napredno inteligenco in delovnimi srednjimi sloji. S tem, da je državni organizaciji izražena enotnost osnovnih ljudskih množic, je Federativna ljudska republika Jugoslavija ljudska država in tvori nov tip resnične ljudske demokracije. V vsej organizaciji naše nove države je osnutek ustave dosledno izvedel to načelo enotnosti oblasti od zveznih organov pa do krajevnih organov državne oblasti.

6. Naš osnutek ustave se odlikuje z vrsto novih in pomembnih ustanov, ki so značilnost in orožje ljudske demokracije. Predvsem: potrjena je republikanska oblika države kot neobhodno potreben pogoj in posledica federacije in demokracije. Dalje: cerkev je ločena od države. Tako se cerkvi zagotavlja pravica izvrševanja verskih obredov, vsem državljanom pa svoboda vesti in veroizpovedi. Dalje, osnutek ustave proglašja in jamči tako z organizacijo ljudske oblasti kakor tudi z gnotnimi in zakonskimi sredstvi osnovne državljanske pravice, in sicer ne le osebnih in političnih, temveč tudi socialne in kulturne pravice. Končno naš osnutek ustave iz predpostavke, da ljudska država je in mora biti tudi pravna država, potrjuje, da morejo biti vsi organi državne oblasti podvrženi ustavi in zakonom, vsi organi državne uprave pa so podrejeni zakonom. Razen tega so sodišča, ki jim je poverjena zaščita zakonov in pravic, izvoljena, ljudska po svojem značaju, neodvisna in podrejena samo zakonom. Javno tožilstvo, čigar naloga je, da nadzira strogo izvajanje zakonov pri vseh organih državne uprave in vseh državljanov FLRJ, ima vsa potrebna sredstva, da zagotovi varovanje zakonitosti in spoštovanje zakonov ter pravic državljanov tako od strani organov državne uprave kakor tudi vseh javnih uslužbencev ter vseh državljanov.

7. Končno, največji odliki osnutka ustave FLRJ sta zagotovljena pravica in svoboda ustavam naših ljudskih republik, da v okviru svoje suverenosti in pristojnosti izdelajo svojo organizacijo v skladu s posebnostmi posameznih narodov in ljudskih republik. Toda ta pravica, ki ljudskim republikam potrjuje samostojnost pri sprejetju njihovih ustav, ni oslabilila enotnosti in moči skupnosti naših narodov, Federativne ljudske republike Jugoslavije.

III.

Predložitev tega osnutka ustave v široko ljudsko razpravo in javni pretes se pred končnim sklepom ustavodajne skupščine ima namen, nuditi našim državljanom priliko, da svobodno povedo svoje mnenje o vseh vprašanjih temelj-

PRVI DEL

Osnovna načela

Prvo poglavje.

Federativna ljudska republika Jugoslavija

Clen 1.

Federativna ljudska republika Jugoslavija je zvezna ljudska država republikanske oblike, skupnost enakopravnih narodov, ki so svobodno izrazili svojo voljo, da ostanejo združeni v Jugoslaviji.

Clen 2.

Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo sestavljajo: ljudska republika Srbija, ljudska republika Hrvaška, ljudska republika Slovenija, ljudska republika Bosna in Hercegovina, ljudska republika Makedonija in ljudska republika Crna gora.

Ljudska republika Srbija ima v svojem sestavu avtonomno pokrajino Vojvodino in avtonomno Kosovsko-Metohijsko oblast.

Clen 3.

Državni grb Federativne ljudske republike Jugoslavije predstavlja polje, ki ga obrobujata dva snopa žitnega klasja. Snopa sta spodaj zvezana s trakom, na katerem je vpisan datum »29. XI. 1945«. Med vrhovoma klasja je peterokraka zvezda. Sredi polja je pet bakel,

postavljenih poševno, katerih zublji se stikajo v sijajen plamen.

Clen 4.

Državna zastava Federativne ljudske republike Jugoslavije je sestavljena iz treh barv: modre, bele in rdeče, z rdečo peterokrako zvezdo v sredini. Razmerje širine in dolžine zastave je ena proti dve. Barve zastave leže vodoravno od zgoraj in sicer v sledečem redu: modro, belo in rdeče. Vsaka barva zavzema eno tretjino višine zastave. Zvezda ima pravilno peterokrako obliko, je rdeča in obrobljena z zlatom (z rumenim robom). Središča zvezde se krije s točko, v kateri se sekajo diagonale zastave. Gornji krak zvezde pride do polovice modre barve zastave, tako da dobivajo dolnji kraki zvezde odgovarjajoče mesto v rdeči barvi zastave.

Clen 5.

Glavno mesto Federativne ljudske republike je Beograd.

Drugo poglavje.

Ljudska oblast

Clen 6.

V Federativni ljudski republiki Jugoslaviji izhaja vsa oblast iz ljudstva in je v rokah ljudstva.

Ljudstvo izvršuje svojo oblast preko svobodno izvoljenih predstavnih or-

ganov državne oblasti, narodnih odborov, ki so od krajevnih narodnih odborov do skupščine ljudskih republik in narodne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije nastali in se razvili v narodno osvobodilnem boju proti fašizmu in reakciji in ki so temeljna pridobitev tega boja.

Clen 7.

Vse organe državne oblasti, narodne oblasti, narodne odbore in skupščine volijo državljani na temelju splošne, enake in neposredne volivne pravice s tajnim glasovanjem.

Narodni zastopniki so v vseh organih državne oblasti odgovorni svojim volivcem. Z zakonom bo predpisano, v katerih slučajih in pod katerimi pogoji lahko državljani svoje narodne zastopnike tudi odpoklicajo še pred potekom roka, za katerega so izvoljeni.

Clen 8.

Vsi organi državne oblasti vršijo oblast na temelju ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije, ustav posameznih ljudskih republik, zakonov Federativne ljudske republike, zakonov ljudskih republik in splošnih predpisov višjih organov državne oblasti.

Vsi akti državne uprave in ljudskih sodišč morajo biti z zakonom utemeljeni.

Tretje poglavje.

Temeljne pravice narodov in republik

Clen 9.

Suverenost ljudskih republik v sestavi Federativne ljudske republike Jugoslavije je omejena samo s pravicami, ki so dane s to ustavo Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Federativna ljudska republika Jugoslavija štiti in brani suverene pravice svojih ljudskih republik.

Federativna ljudska republika Jugoslavija štiti varnost ter družbeno in politično ureditev svojih ljudskih republik.

Clen 10.

Vsako dejanje, naperjeno proti suverenosti, enakopravnosti in narodni svobodi narodov Federativne ljudske republike Jugoslavije in njihovih ljudskih republik je protiuslavno.

Clen 11.

Vsaka ljudska republika ima svojo ustavo, ki jo samostojno sklene. Ustava ljudske republike mora biti v skladu z ustavo Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Clen 12.

Razmejitev med ljudskimi republikami izvršuje Narodna skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Clen 13.

Narodne manjšine uživajo v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji vse pravice in zaščito svojega kulturnega razvoja in svobodne uporabe svojega jezika.

Četrto poglavje.

Družbeno-gospodarska ureditev

Clen 14.

Sredstva za proizvodnjo v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji so splošno ljudska last v rokah države ali last ljudskih združnih organizacij ali last zasebnih fizičnih ali pravnih oseb.

Vsa rudna in druga bogastva v deželi, vode, viri naravnih sil, sredstva železniškega in zračnega prometa, pošta, brzojav, telefon in radijske zveze so ljudska last.

Zunanja trgovina je pod nadzorstvom države.

Clen 15.

Da bi zaščitila življenjske interese ljudstva, dvignila ljudsko blagostanje in pravilno izkoriščanje vseh gospodarskih možnosti in sil daje država gospodarskemu življenju in razvoju smer s splošnim gospodarskim načrtom, naslanjajoč se na državni in zadržani gospodarski sektor in izvršujoč splošno nadzorstvo nad zasebnim sektorjem gospodarstva.

Pri uresničevanju splošnega gospodarskega načrta in gospodarskega nadzorstva se država opira na sodelovanje sindikalnih organizacij delavcev in nametancev ter drugih ljudskih organizacij.

Clen 16.

Upravljanje in razpolaganje s splošno ljudsko lastnino se določa z zakonom.

Splošno ljudska lastnina je pod posebno zaščito države.

Clen 17.

Država posveča posebno pozornost ter nudi pomoč in olajšave vsem oblikam ljudskega zadržištva.

Nadaljevanje na 2. strani.

Grb Federativne ljudske republike Jugoslavije

nega zakona naše nove države. Poleg tega, da so državljani svobodno volili in izvolili svoje predstavnike v oba doma ustavodajne skupščine, imajo ponovno možnost, da izrazijo svojo voljo in svoje poglede na osnovna načela in konkretno organizacijo Federativne ljudske republike Jugoslavije. Razen tega neposrednega sodelovanja pri ustvarjanju naše nove ustave morejo vplivati tudi na svoje predstavnike, na narodne poslance obeh domov ustavodajne skupščine, ki so po naših naših demokracije vedno odgovorni ljudstvu, ki jih je izvolilo. Ministrstvo za konstituantno poziva ob tej priliki vse naše državljane, vse politične, družbene, znanstvene, strokovne in druge organizacije ter ustanove naše države, naj pošiljajo svoje pripombe, predloge in misli glede tega osnutka ustave. Vsa mnenja naj pošiljajo neposredno ministrstvu za konstituantno, ulica Miloša Velikega št. 12. Beograd, ali posredno po naših listih in časopisih kakor tudi po oddelkih za ustavna vprašanja pri predsedstvih vsake ljudske republike. Mnenja morejo biti posamezna ali skupna, lahko so izražena pisмено ali javno na zborovanjih, konferencah in sestankih državljanov. Morejo se nanašati na vsa vprašanja v zvezi z ustavo, ki so s tem osnutkom zajeta ali ne.

Ta razprava o ustavi mora biti resnično splošna ter vseljenska. V nji mo-

raje sodelovati ne le intelektualci, delavci in državljani po mestih, temveč tudi moški in ženske v najbolj oddaljenih vaseh naše države. Sleherni državljani Federativne ljudske republike Jugoslavije ima pravico in dolžnost, da pove svoje mnenje o tem osnutku ustave, zakaj temeljni zakon naše države mora biti verna slika naše stvarnosti ter popoln izraz volje naših ljudskih množic.

Hkrati pozivamo ob tej priliki uredništva vseh naših listov in časopisov, da povečajo čim več prostora tej ljudski razpravi in pošiljajo ministrstvu za konstituantno vse predloge državljanov, ki jim bodo poslani. Prav tako apeliramo tudi na vse politične, družbene in druge organizacije, da prirejejo javne sestanke za razpravljanje o ustavi in da nam pošljejo vse sprejete skupne ali posamezne predloge. Radijsko omrežje naše države bo imelo posebno vlogo pri podpiranju izvedbe te splošne ljudske razprave o ustavi.

Ministrstvo za konstituantno bo vsa prejeta mnenja in predloge oddalo ustavnemu odboru obeh domov naše ustavodajne skupščine, da se bosta seznanila z njimi in upoštevala predloge in mnenja te javne in ljudske razprave o ustavi, prve in doslej neznane v politični zgodovini naših narodov in naše države.

V Beogradu, 1. 12. 1945.

Ministrstvo za konstituantno.

Osnutek ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije

Nadaljevanje s 1. strani.

Clen 18.

Zajamčena je zasebna lastnina in zasebna podjetnost v gospodarstvu. Ničče se ne sme posluževati pravice zasebne lastnine na škodo ljudske skupnosti.

Zasebna lastnina se lahko omeji ali razlasti, če zahteva to splošna korist, toda samo na temelju zakona in z zakonito odškodnino lastniku.

Clen 19.

Zemlja pripada tistim, ki jo obdelujejo. Zakon odreja, če sme in koliko zemlje sme imeti ustanova in oseba, ki ni kmet.

Velika zemljiška posestava ne morejo biti na noben način v zasebnih rokah. Zakon odreja maksimum zasebne zemljiške posesti.

Država posebno štiti in pomaga malomu in srednjemu kmetu.

Clen 20.

Z gospodarskimi in drugimi ukrepi pomaga država delovnemu ljudstvu, da se združi in organizira za obrambo pred gospodarskim izkoriščanjem.

Država štiti osebe, ki so v najemniškem delovnem odnosu, z zaščito pravice združevanja, z omejitvijo delovnega dne, z določanjem najnižjih mezd (plač), s socialnim zavarovanjem in z zaščito pravice do plačanega letnega dopusta.

Peto poglavje

Pravice in dolžnosti državljanov

Clen 21.

Vsi državljani Federativne ljudske republike Jugoslavije so pred zakonom enaki in so dolžni ravnati se po ustavi in zakonih.

Ne priznavajo se nobeni privilegiji po rojstvu, imovinskem stanju ali stopnji izobrazbe.

Clen 22.

Vsi državljani Federativne ljudske republike Jugoslavije so enakopravni ne glede na narodnost, raso in veroizpoved. Vsako dejanje, s katerim se državljanom dajejo prednosti ali omejujejo pravice na temelju razlike po narodnosti, rasi ali veri, kakor tudi vsako širjenje narodne, rasne ali verske mržnje in razdora nasprotuje ustavi in je kaznivo.

Clen 23.

Vsi državljani ne glede na spol, narodnost, raso, veroizpoved, stopnjo izobrazbe in kraj bivanja, ki so dopolnili 18. leto starosti, imajo pravico voliti in biti voljeni v vse organe državne oblasti. Državljan, ki so v Jugoslovanski armadi, imajo pravico voliti in biti voljeni kot ostali državljani.

Volivna pravica je splošna, enaka in neposredna ter se vrši s tajnim glasovanjem. Volivne pravice ne uživajo osebe pod skrbstvom, osebe, ki so jim s sodbo sodišča odvzete državljanske pravice za čas, dokler traja moč razsodbe in osebe, ki so na temelju zveznega zakona izgubile volivno pravico.

Clen 24.

Žene so enakopravne z moškimi na vseh področjih gospodarskega, državnega in družbenega življenja. Za enako delo imajo žene pravico do enakega plačila kot moški. Žene uživajo enake pravice socialnega zavarovanja.

Država zlasti štiti interese matere in otroka s pravico do plačanega dopusta pred in po porodu, z ustanavljanjem porodnišnic, otroških domov in zavetišč.

Clen 25.

Državljanom je zajamčena svoboda vesti in svoboda veroizpovedi. Cerkev je ločena od države.

Verske skupnosti so svobodne pri svojih verskih postilih in pri izvrševanju verskih obredov.

Clen 26.

Zakon in družina sta pod zaščito države. Država urejuje pravne odnose zakona in družine s svojimi zakoni.

Veljavni zakon se lahko sklene samo pred pristojnimi državnimi organi. Državljan lahko poleg civilnega zakona sklene tudi cerkveni zakon po predpisih svoje vere.

Vsi zakonski spori spadajo v pristojnost ljudskih sodišč. Starši imajo do nezakonskih otrok iste obveznosti in dolžnosti kot do zakonskih otrok. Nezakonski otroci imajo enake pravice kot zakonski.

Clen 27.

Državljanom je zajamčena svoboda tiska, govora, združevanja, zborovanja, javnih zborov in manifestacij.

Clen 28.

Zajamčena je nedotakljivost osebnosti državljana. Brez sklepa sodišča ali odobritev javnega tožilca ne more biti nihče pridržan v zaporu dalj kakor 3 dni.

Nihče ne more biti kaznovan za kaznivo dejanje brez odločbe pristojnega sodišča, izdane na temelju zakona, s katerim je določena pristojnost sodišča in kaznivo dejanje.

Kazni se lahko določajo in izrekajo samo na temelju zakona.

Nihče, ki je dosegel državni organom, ne more biti sojen, če ni bil po zakonu zaslišan in na predpisan način pozvan na zagovor.

Organi državne uprave lahko izrekojo kazni odvzema prostosti za navadne prestopke pravnih predpisov v mejah, ki so določene z zakonom.

Noben državljan ne more biti izgnan iz države, niti v deželi iz svojega prebivališča, razen v slučajih, ki jih določa zakon.

Clen 29.

Stanovanje je nedotakljivo.

Nihče ne sme v tuje stanovanje ali prostore, niti izvršiti preiskavo proti volji njegovega poseznika, brez odloka, ki je z zakonom predviden.

Preiskava se lahko izvrši samo v prisotnosti dveh prič. Preiskavi ima pravico prisostvovati tudi oseba, katere stanovanje se preiskuje.

Clen 30.

Tajnost pism in drugih sredstev občejanja je nedotakljiva, razen v slučaju kazenske preiskave, mobilizacije in vojnega stanja.

Clen 31.

V Federativni ljudski republik Jugoslaviji uživajo pravico pribežališča tuji državljani, ki so preganjeni zaradi delovanja za demokracijo, narodno osvoboditev, pravice delovnega ljudstva in svobodo znanstvenega in kulturnega dela.

Clen 32.

Vsak državljan je dolžan delati po svojih sposobnostih. Kdor ne daje skupnosti tudi ne more od nje prejemati.

Clen 33.

Vsem državljanom so pod zakonitimi pogoji enako dostopne vse javne službe. Dolžnost državljanov je, da vestno opravljajo javne dolžnosti, za katere so izbrani ali ki so jim poverjene.

Clen 34.

Država skrbi, da vojnim invalidom zagotovi dostojno življenje in brezplačno usposobljenost za delo.

Otroci padlih borcev in vojnih žrtev uživajo posebno skrb države.

Clen 35.

Država skrbi za zdravje ljudstva z organizacijo in kontrolo zdravstvene službe, bolnic, sanatorijev, zdravilišč in okrevališč.

Clen 36.

Zajamčena je svoboda znanstvenega in umetniškega dela.

Država podpira znanost in umetnost

DRUGI DEL

Državna ureditev

Šesto poglavje

Federativna ljudska republika Jugoslavija in ljudske republike

Clen 44.

Federativna ljudska republika Jugoslavija opravlja vse posle, za katere je po ustavi pristojna. V pristojnost Federativne ljudske republike Jugoslavije spadajo:

1. Spremembe in dopolnitve ustave FLRJ, skrb za njeno izvrševanje, zavarovanje skladnosti ustav republik z ustavo FLRJ;
2. sprejem novih republik, kakor tudi odobritev ustanovitve novih avtonomnih pokrajin in avtonomnih oblasti;
3. razmejitve med republikami;
4. predstavljanje Federativne ljudske republike Jugoslavije v mednarodnih odnosih in sklepanje mednarodnih pogodb;
5. vprašanje vojne in miru;
6. splošno vodstvo in nadzorstvo trgovinskih odnosov z inozemstvom;
7. posli narodne obrambe in državne varnosti;
8. železnice, zračni promet, pomorski promet in rečna plovba;
9. pošta, brzojav, telefon in radio;
10. zvezno državljanstvo;
11. izseljeniški in priseljeniški posli, pravni položaj tujcev;
12. splošni državni gospodarski načrt;
13. zvezni proračun, odobritev splošnega državnega proračuna in zaključnega računa, vrhovno nadzorstvo nad izvrševanjem splošnega državnega proračuna;
14. denarni in kreditni sistem, sklepanje zveznih posojil, devizni in valutni promet, posli zavarovanja, carine, državni monopoli;
15. patenti, žigi, modeli, mere, uteži in žlahtne kovine;
16. skrb za vojne invalide;
17. amnestija in pomilostitev zaradi kršitve zveznih zakonov;
18. finančna, industrijska, rudarska, gradbena, trgovinska, gozdarska in poljedelska podjetja splošnega državnega značaja;
19. pota, reke, vodni kanali, morska in rečna pristanišča splošnega državnega značaja;
20. zakonodaja o razdelitvi dohodkov na zvezni proračun, na proračune republik in proračune avtonomnih in upravnih teritorialnih enot;
21. zakonodaja o ureditvi sodišč, načel zasebne prava, kazenski zakoni, zakonodaja o civilnem, izvršnem, nepravdnem, kazenskem in splošno upravnem postopanju in o osebnem stanju državljanov;
22. temeljna zakonodaja o delu, delavnicah in socialnem zavarovanju;
23. izdajanje splošnih načel za zakonodajo in vodstvo republik na področju socialnega skrbstva, gradenj, javnih posojil in dajatev, zdravstva, izkoriščanja rudnega bogastva, gozdov in vodnih sil, gospodarskega poslovanja, politike cen, prosvete in organizacije državne oblasti.

Republike lahko same izdajajo svoje predpise o teh poslih do sprejetja splošnih načelnih predpisov s strani Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Izven teh poslov izvršujejo ljudske republike svojo oblast samostojno.

v cilju razvoja narodne kulture in narodnega blagostanja.

Clen 37.

Za dvig splošne kulture ljudstva skrbi država, da so šole ter druge prosvetne in kulturne ustanove dostopne vsem slojem ljudstva.

Sole so državne. Samo z zakonom se lahko dopusti ustanavljanje zasebnih šol, toda njihovo delo je pod nadzorstvom države.

Osnovni pouk je obvezen in brezplačen. Šola je ločena od cerkve.

Clen 38.

Državljan imajo pravico prošnje in peticije na organe državne oblasti.

Proti vsem nezakonitim in nepravilnim sklepom organov državne uprave, kakor tudi proti škodljivim postopkom uradnih oseb, imajo državljani pravico pritožbe.

Clen 39.

Vsak državljan ima pravico tožiti pred pristojnim sodiščem uradne osebe za kazniva dejanja, storjena pri uradnem delovanju.

Clen 40.

Državljan imajo pod zakonitimi pogoji pravico zahtevati od države in uradnih oseb povračilo škode, ki jim je bila storjena zaradi nezakonitega in nepravilnega izvrševanja službe.

Clen 41.

Obramba domovine je najvišja dolžnost in čast vsakega državljana.

Vojaška obveznost državljanov je splošna.

Clen 42.

Davčna obveznost državljanov je splošna in sorazmerna njihovim gospodarskim moči.

Javne davščine in oprostitve od njih se določajo samo z zakonom.

Clen 43.

Za zaščito svobodin, zajamčenih s to ustavo, je nezakonita in kazniva uporaba državljanskih pravic z namenom nasilne spremembe ustavnega reda Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Clen 45.

Zvezni zakoni veljajo na vsem ozemlju Federativne ljudske republike Jugoslavije. V primeru nesoglasja med zveznimi zakoni in zakoni republik se uporabljajo zvezni zakoni. Ozemlje Federativne ljudske republike Jugoslavije sestoji iz ozemelj njenih republik in tvori enotno državno in gospodarsko področje.

Clen 46.

Blagovni promet med republikami je svoboden ter se ne more omejit z zakonom republike.

Clen 47.

Akti in listine državnih organov ene republike imajo enako veljavnost v vsaki republiki.

Clen 48.

Za državljane Federativne ljudske republike Jugoslavije se ustanovlja enotno zvezno državljanstvo. Vsak državljan ljudske republike je hkrati državljan Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Vsak državljan ene republike uživa v vsaki republiki enake pravice, kakor njeni državljani.

Clen 49.

Narodna skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije je vrhovni organ državne oblasti Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Clen 50.

Narodna skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije je nosilec narodne in državne suverenosti in izvršuje vse tiste pravice, ki pripadajo Federativni ljudski republik Jugoslaviji, v kolikor z ustavo niso dana v pristojnost Predsedstvu Narodne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije ali zvezni vladi.

Clen 51.

Zakonodajna oblast v poslih, za katere je pristojna Federativna ljudska republika Jugoslavija, izvršuje izključno Narodna skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Clen 52.

Narodno skupščino Federativne ljudske republike Jugoslavije sestavljata dva doma: Zvezni svet in Svet narodov.

Clen 53.

Zvezni svet volijo vsi državljani Federativne republike Jugoslavije. Na vsakih 50.000 prebivalcev se voli po en poslanec.

Clen 54.

Svet narodov se voli po republikah, avtonomnih pokrajinah in avtonomnih oblasteh. Državljan vsake republike volijo po 30, avtonomne pokrajine po 20, avtonomne oblasti pa po 15 poslancev.

Clen 55.

Nihče ne more biti hkrati poslanec v obeh domih Narodne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Clen 56.

Narodna skupščina Federativne ljudske republike Jugoslavije se voli za štiri leta.

Clen 57.

Oba doma Narodne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije sta enakopravna.

Clen 58.

Doma Narodne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije zasedata praviloma ločeno. Zasedanja Zveznega sveta in Sveta narodov se začnejo in zaključujejo hkrati.

Clen 59.

Zvezni svet voli predsednika, 3 podpredsednike in dva sekretarja. Svet narodov voli predsednika, 3 podpredsednike in dva sekretarja.

Predsednika vodita sejo domov in njuno delo po poslovniku.

Clen 60.

Zasedanja Narodne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije so redna in izredna in se sklicujejo z ukazom Predsedstva Narodne skupščine.

Redna zasedanja se sklicujejo dvakrat letno in sicer 15. aprila in 15. oktobra. Če Narodna skupščina ne bi bila sklicana v teh rokih, se lahko sestane sama tudi na ukaz Predsedstva.

Izredna zasedanja se sklicujejo, kadar Predsedstvo Narodne skupščine FLRJ smatra za potrebno, kadar to zahteva ena izmed republik po svojem vrhovnem organu državne oblasti, ali kadar to zahteva ena tretjina poslancev enega izmed domov.

Clen 61.

Oba doma Narodne skupščine FLRJ zasedata na skupni seji samo tedaj, kadar to ustava posebej določa ali kadar to skleneta oba doma.

Skupnim sejam Narodne skupščine FLRJ predsedujeta izmenoma predsednika domov.

Clen 62.

Vsak dom si predpiše poslovnik. Narodna skupščina FLRJ pa poslovnik za skupne seje.

Clen 63.

Zakonski predlog se lahko predloži enemu ali drugemu domu Narodne skupščine FLRJ.

Noben zakonski predlog ne more postati zakon, če ni izglasovan z večino glasov v obeh domovih na seji, ki ji prisostvuje večina poslancev vsakega doma.

Clen 64.

Vsak izmed domov Narodne skupščine FLRJ ima pravico predložiti dopolnitve in spremembe zakonskega predloga, ki je že bil izglasovan v enem domu. Tako izglasovan predlog se vrne v potrditev domu, iz katerega je izšel.

Če se ne doseže soglasnost, se zadeva predloži koordinacijskemu odboru Narodne skupščine FLRJ, v katerega vstopi enako število članov obeh domov.

V slučaju, da se v koordinacijskem odboru ne doseže soglasja ali če eden izmed domov odbije sklep, ki ga je predložil koordinacijski odbor, bosta doma ponovno sklepala o vsej zadevi v tistem redu, po katerem se je razpravljalo o prvotnem predlogu.

Če se tudi tokrat ne doseže soglasja, bo Narodna skupščina FLRJ razpuščena. Ukaz o razpustu bo vseboval tudi razpis novih volitev.

Clen 65.

Zakoni, ki jih izglasuje Narodna skupščina FLRJ, se objavijo v jezikih vseh ljudskih republik.

Clen 66.

Zakon stopi v veljavo osmi dan po objavi v Službenem listu, če s samim zakonom ni drugače določeno.

Clen 67.

Zvezni svet in Svet narodov volita posebne odbore, katerim zaupata določene naloge.

Vsak dom voli na prvem zasedanju verifikacijski odbor, ki pregleda polnomočja poslancev.

Vsaki dom potrjuje ali razveljavlja polnomočja na predlog verifikacijskega odbora.

Clen 68.

Narodna skupščina FLRJ in vsak izmed njenih domov lahko vodijo preko svojih anketnih odborov ankete o vprašanih splošnega značaja.

Vsi državni organi so dolžni izpolnjevati zahteve odbora glede ugotavljanja dejstev in zbiranja dokazov.

Clen 69.

Poslanci Narodne skupščine FLRJ uživajo imunitetne pravice.

Poslanei ne morejo biti aretirani niti se ne more proti njim uvesti sodni postopek brez odobritev doma, ki mu pripadajo ali Predsedstva Narodne skupščine FLRJ.

Clen 70.

Narodna skupščina FLRJ lahko v slučaju vojne ali podobnih izrednih prilik podaljša delovno dobo, dokler to stanje traja, tudi po poteku dobe za katero je izvoljena.

Narodna skupščina FLRJ lahko sklene, da se razpusti tudi pred potekom dobe, za katero je bila izvoljena.

Clen 71.

Volitve za novo Narodno skupščino FLRJ morajo biti zapisane pred potekom zadnjega dne dobe, za katero je izvoljena.

Od dne razpusta Narodne skupščine FLRJ do dne volitev nove Narodne skupščine FLRJ ne sme preteči niti več kot 3 mesece, niti manj kot 2 meseca.

Clen 72.

Narodna skupščina FLRJ izvršuje spremembe in dopolnitve ustave.

Predlog za spremembo in dopolnitev ustave lahko predlože Predsedstvo Narodne skupščine FLRJ, Zvezne vlade ali tretjina poslancev enega izmed domov.

Predlog za razpravo o spremembi ali dopolnitvi ustave mora biti sprejet v vsakem domu z večino glasov.

Prodložena sprememba ali dopolnitev ustave je sprejeta, ako za njo glasuje absolutna večina skupnega števila poslancev v vsakem izmed domov.

B. Predsedstvo Narodne skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije

Clen 73.

Narodna skupščina FLRJ voli Predsedstvo Narodne skupščine FLRJ na skupni seji obeh domov. Predsedstvo Narodne skupščine FLRJ sestoji iz predsednika, 6 podpredsednikov, 2 sekretarjev in 26 članov.

Clen 74.

Predsedstvo Narodne skupščine FLRJ izvršuje naslednje posle:

1. Sklicuje zasedanje Narodne skupščine FLRJ;
2. razpušča Nar. skupščino FLRJ v primeru nesoglasja domov o zakonskem predlogu;
3. razpisuje volitve za Narodno skupščino FLRJ;
4. daje obvezne razlage o soglasju zakonov z Ustavo FLRJ z naknadno potrditvijo Narodne skupščine FLRJ;
5. daje obvezne razlage zveznih zakonov; izdaja ukaze;
6. proglašuje izglasovane zakone;
7. izvršuje pravico pomilostitve po predpisih zakonov;
8. podeljuje odlikovanja in častne naslove FLRJ na predlog predsednika Zvezne vlade in ministra za narodno obrambo;
9. ratificira mednarodne pogodbe;
10. imenuje in odpoklicuje veleposlanike, izredne poslanike in opolnomočene poslanike v tujih državah na predlog Zvezne vlade;
11. sprejema poverilne in odpoklicne listine diplomatskih zastopnikov tujih držav;
12. proglašuje splošno mobilizacijo in vojno stanje v času med dvema zasedanjema Narodne skupščine FLRJ v slučaju oboroženega napada na Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo;
13. imenuje in razrešuje na predlog predsednika Zvezne vlade posamezne zvezne ministre v času med dvema zasedanjema Narodne skupščine FLRJ;
14. določa namestnike ministrov na predlog predsednika Zvezne vlade;
15. ustanavlja na predlog predsednika Zvezne vlade komiteje v okviru vlade in imenuje njihove načelnike;
16. določa na predlog Zvezne vlade, katera podjetja splošnega državnega značaja so pod neposredno upravo ministrstev oz. na komitejev Zvezne vlade;
17. razpisuje narodni referendum o vprašanih, za katere je pristojna FLRJ, na temelju odločbe Narodne skupščine FLRJ ali na predlog Zvezne vlade;
18. ukaze Predsedstva Narodne skupščine FLRJ podpisujeta predsednik in sekretar.

Clen 75.

Predsedstvo Nar. skupščine FLRJ odgovarja za svoje delo Narodni skupščini FLRJ. Narodna skupščina lahko odpoklicuje Predsedstvo in izvoli novo, kakor tudi lahko razreši dolžnosti posamezne člane in izvoli nove tudi pred potekom časa, za katerega so izvoljeni.

Clen 76.

V slučaju razpusta Narodne skupščine FLRJ vrši Predsedstvo dolžnosti do volitev novega Predsedstva Narodne skupščine FLRJ.

Predsed

Osnutek ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije

Nadaljevanje z 2. strani.

Člen 81.

Zvezno vlado sestavljajo: predsednik, podpredsedniki, ministri, predsednik zvezne načrtno komisije, predsednik zvezne kontrolne komisije, predsednik komiteja za visoke šole in znanost, predsednik komiteja za zaščito narodnega zdravja; predsednik komiteja za socialno skrbstvo.

Člani Zvezne vlade polagajo pred prevzemom dolžnosti prisego pred Predsedstvom Narodne skupščine FLRJ.

Člen 82.

Predsednik Zvezne vlade predstavlja vlado, predseduje sejam in vodi delo vlade.

Člen 83.

Člani Zvezne vlade so na čelu določenih področij državne uprave.

Zvezna vlada ima lahko tudi ministre brez resora.

Člen 84.

Člani Zvezne vlade so kazensko odgovorni za kršitve ustave in zakonov pri izvrševanju službene dolžnosti.

Odgovarjajo za škodo, ki jo napravijo državi z nezakonitim delom.

Točneje odredbe o odgovornosti članov Zvezne vlade predpisuje zvezni zakon.

Člen 85.

Ministri, komisije in komiteji Zvezne vlade izdajajo pravilnike, naredbe in navodila na temelju in za izvrševanje zveznih zakonov, uredb in navodil Zvezne vlade.

Ministri skrbijo za pravilno izvrševanje zveznih zakonov, uredb in navodil Zvezne vlade in odgovarjajo za njihovo uporabo na področju državne uprave, ki ga vodijo.

Samo z zveznim zakonom se lahko ustanavljajo nova in ukinito obstoječa ministrstva, komisije in komiteji.

Člen 86.

Ministrstva so najvišja zvezna predstojništva za določeno področje zvezne državne uprave.

Člen 87.

Ministrstva Zvezne vlade so zvezna ali zvezno-republikanska.

Zvezna ministrstva so: ministristvo za zunanje zadeve, ministristvo za narodno obrambo, ministristvo za promet, ministristvo za pošto, ministristvo za zunanjo trgovino.

Zvezno-republikanska ministrstva so: ministristvo za finance, ministristvo za notranje zadeve, ministristvo za industrijo, ministristvo za rudarstvo, ministristvo za trgovino in prekrbo, ministristvo za kmetijstvo in gozdarstvo, ministristvo za delo, ministristvo za gradnje, ministristvo za pravosodje.

Člen 88.

Zvezna ministrstva vodijo po pravilu neposredno preko lastnih organov določeno področje državne uprave na vsem ozemlju FLRJ.

Zvezna ministrstva lahko za izvrševanje poslov iz svoje pristojnosti imenujejo svoje pooblaščenice pri vladah republik in ustanavljajo odseke pri narodnih odborih.

Zvezno-republikanska ministrstva opravljajo posle iz določenega področja državne uprave posredno preko odgovarjajočih ministrstev v ljudskih republikah, neposredno pa lahko vodijo le določene posle, podjetja in ustanove splošnega državnega značaja.

Člen 89.

Zvezna vlada lahko iz svoje pristojnosti z uredbo prenese določene posle iz področja gospodarstva in narodne obrambe na ožje svete ministrov.

Z uredbo o ustanovitvi svetov ministrov bo določena sestava in pristojnost teh svetov.

Deveto poglavje.

Najvišji organi državne oblasti ljudskih republik

Člen 90.

Najvišji organ državne oblasti ljudskih republik je Narodna skupščina republike.

Narodno skupščino republike volijo državljani republike za dobo štirih let po predpisih ustave in zakonov republike.

Člen 91.

Narodna skupščina republike izvršuje suverene pravice republike na temelju ustave republike v skladu z ustavo FLRJ.

Člen 92.

Zakonodajno oblast v republikah izvršuje izključno Narodna skupščina republike. Izvršuje vse posle, za katere je pristojna republika, v kolikor z ustavo republike niso prenešeni v pristojnost Predsedstva Narodne skupščine ali vlade republike.

Člen 93.

Narodna skupščina republike voli za vodstvo sej predsednika, podpredsednike in sekretarje.

Člen 94.

Narodna skupščina voli Predsedstvo Narodne skupščine republike, ki sestoji iz predsednika, enega ali več podpredsednikov, sekretarjev in članov, katerih število določa ustava republike.

Člen 95.

Narodna skupščina republike imenuje vlado republike.

Deseto poglavje.

Organi državne uprave ljudskih republik

Člen 96.

Najvišji izvršni in naredbodajni organ državne oblasti ljudske republike je vlada republike.

Vlada republike je odgovorna Narodni skupščini republike, kateri polaga račun o svojem delu. Med dvema zasedanji Narodne skupščine vlada republike odgovarja in polaga račun o svojem delu Predsedstvu Narodne skupščine republike.

Člen 97.

Vlada republike je podrejena ustavi FLRJ, ustavi republike, zveznim zakonom in zakonom republike.

Izdaja uredbe in obvezna navodila za izvajanje zveznih zakonov in zakonov republike, uredb in obveznih navodil zvezne vlade ali na temelju izrečnega zakonskega pooblastila. Skrbi za točno izvrševanje zveznih zakonov in zakonov republike.

Člen 98.

Ministri republike imajo pravico izdajati pravilnike, naredbe in navodila na temelju in za izvedbo zveznih zakonov, zakonov republike, kakor tudi uredb in navodil zvezne vlade in vlade republike. Ministri republike skrbijo za pravilno izvrševanje zveznih zakonov, zakonov republike, kakor tudi uredb in navodil Zvezne vlade in vlade republike.

Člen 99.

Ministrstva republike so zvezno-republikanska ali republikanska.

Člen 100.

Zvezno-republikanska ministrstva v ljudskih republikah opravljajo poleg poslov iz svoje pristojnosti tudi posle zvezno-republikanskih ministrstev Zvezne vlade na temelju njihovih pravilnikov, uredb in navodil.

Člen 101.

Ministrstva republike se ustanavljajo z ustavo republik v skladu z ustavo FLRJ.

Z zakonom republike in v soglasju z ustavo FLRJ, ustavo republike in zveznimi zakoni se lahko ustanavljajo nova in ukinejo stara ministrstva.

Enajsto poglavje.

Organi državne oblasti avtonomnih pokrajin in avtonomnih oblasti

Člen 102.

Pravice in delokrog avtonomije avtonomnih pokrajin in avtonomnih oblasti se določajo z ustavo republike.

Člen 103.

Statut avtonomne pokrajine odnosno avtonomne oblasti izdaja v soglasju z ustavo FLRJ in ustavo republike najvišji organ državne oblasti avtonomne pokrajine ali oblasti, potrjuje pa ga Narodna skupščina republike.

Člen 104.

Najvišji organ državne oblasti v avtonomni pokrajini je Narodna skupščina avtonomne pokrajine, ki jo volijo državljani avtonomne pokrajine za dobo štirih let in ki se sestaja po odredbah ustave republike.

Narodna skupščina avtonomne pokrajine voli za svoj izvršni in naredbodajni organ glavni izvršni odbor avtonomne pokrajine.

Najvišji organ državne oblasti v avtonomni oblasti je oblastni narodni odbor, ki ga volijo državljani avtonomne oblasti za dobo treh let in ki ima svoja zborovanja po odredbah ustave republike.

Oblastni narodni odbor voli za svoj izvršni organ oblastni izvršni odbor.

Dvanajsto poglavje.

Organi državne oblasti upravno-teritorialnih enot

Člen 105.

Organi državne oblasti v krajih (vaseh, manjših mestih), mestih, okrajih, okrožjih in oblastih so narodni odbori.

Narodne odbore vasi in manjših mest volijo državljani za dobo dveh let, narodne odbore okrajev, okrožij in oblasti pa volijo državljani za tri leta.

Narodni odbori okrajev, mest, mestnih četrti, okrožij in oblasti imajo svoja redna zborovanja po predpisih ustave ljudskih republik.

Člen 106.

Narodni odbori vodijo delo podrejenih organov uprave, gospodarsko in kulturno izgradnjo v svojem delokrogu, jamčijo za zaščito javnega reda in čuvanje zakonov in pravic državljanov, določajo krajevni proračun.

Narodni odbori izdajajo v okviru svoje pristojnosti splošne predpise (odločbe) na temelju ustave, zakonov in splošnih predpisov višjih organov državne oblasti.

Člen 107.

Narodni odbori so dolžni, da se pri izvrševanju splošnih in krajevnih nalog naslanjajo na pobudo in široko udeležbo ljudskih množic in na organizacijo delovnega ljudstva.

Člen 108.

Izvršni in naredbodajni organi narodnih odborov so, razen v manjših vaseh, izvršni odbori, ki jih voli skupščina narodnih odborov. Izvršni odbor sestavljajo predsednik, podpredsednik, sekretar in člani.

Člen 109.

Izvršni odbor narodnega odbora v manjših vaseh sta predsednik in sekretar.

Člen 110.

Krajevni narodni odbor sklicuje v zakonito predpisanim roku krajevni zbor volivcev, kateremu polaga račun o svojem delu.

Pravice in dolžnosti krajevnega zbora volivcev določa zakon.

Člen 111.

Izvršni in naredbodajni organi narodnih odborov so podrejeni tako svojemu rednemu odboru, kakor tudi izvršnim in naredbodajnim organom višjih organov državne oblasti.

Člen 112.

Narodni odbor ima lahko za vodstvo posameznih področij uprave, oddelke oz. odseke, ki so pod vodstvom izvršnega odbora. Oddelki in odseki so v svojem delu podrejeni izvršnemu odboru, hkrati pa tudi ustreznemu oddelku višjega narodnega odbora in pristojnemu ministristvu republike.

Trinajsto poglavje.

Sodišča in javno tožilstvo

A. Sodišča.

Člen 113.

Organi pravosodja v Federativni ljudski republik Jugoslaviji so: vrhovno sodišče FLRJ, vrhovno sodišče republik in avtonomnih pokrajin, ljudska okrožna in okrajna sodišča ter vojaška sodišča.

Z zakonom se lahko ustanovijo posebna sodišča za gotove vrste sporov. Sodišča razsojajo v imenu ljudstva.

Člen 114.

Sodišča so pri razsojanju neodvisna. Sodišča so ločena od uprave v vseh stopnjah. Odločbe sodišča lahko spremeni samo pristojno višje sodišče.

Člen 115.

Sodišča sodijo po zakonu.

Maršal Tito govori na zasedanju Ustavodajne skupščine.

Člen 116.

Razpravljanje pred sodišči je po pravilu javno.

Člen 117.

Vsa sodišča sodijo po pravilu v senatu.

Kadar senat okrajnega in okrožnega sodišča sodi na prvi stopnji, je sestavljen iz stalnih sodnikov in sodnikov prisiljenikov, ki so pri sojenju enakopravni.

Sodbo, s katero se izreka kazen odzema prostosti s prisilnim delom nad 10 let ali težja kazen, lahko izreče na prvi stopnji samo okrožno ali višje sodišče.

Člen 118.

Postopek pred sodišči je v jeziku republike, avtonomne pokrajine ali avtonomne oblasti, kjer je sodišče. Državljeni, ki ne znajo tega jezika, se lahko poslužujejo svojega maternskega jezika. Tem državljanom bo zavarovana pravica do poznavanja vsega gradiva in do zasledovanja dela sodišča po tolmaču.

Člen 119.

Vrhovno sodišče FLRJ voli Narodna skupščina FLRJ s tajnim glasovanjem na skupni seji obeh domov za dobo štirih let.

Vrhovno sodišče republike oziroma avtonomne pokrajine voli s tajnim glasovanjem narodna skupščina republike oziroma narodna skupščina avtonomne pokrajine za dobo štirih let.

Sodišča avtonomnih oblasti, oblasti in okrožij volijo s tajnim glasovanjem skupščine narodnih odborov avtonomne oblasti, oblasti in okrožij za dobo treh let.

Okrajna sodišča voli skupščina okrajnega narodnega odbora za dobo dveh let. Iste osebe so lahko večkrat voljene za sodnike.

Z zakonom bo predpisan način volitev vseh sodišč.

Člen 120.

Vrhovno sodišče FLRJ je najvišji sodni organ Federativne ljudske republike Jugoslavije v civilnih, kazenskih in vojaških zadevah.

Vrhovno sodišče FLRJ je pristojno za reševanje sporov o pristojnosti med sodišči republik, med civilnimi in vo-

jaškimi sodišči, med sodišči in drugimi oblastmi na področju dveh ali več republik, kakor tudi med svojimi senati in vrhovnimi sodišči posameznih republik.

Z zveznim zakonom se določa, v katerih slučajih bo Vrhovno sodišče FLRJ sodilo na prvi in v katerih slučajih na drugi stopnji.

Člen 121.

Vrhovna sodišča republik in avtonomnih pokrajin ocenjujejo zakonitost pravomočnih odločb vseh sodišč republike oziroma sodišč avtonomne pokrajine.

Pritožbe proti pravomočnim odločbam sodišč lahko vložijo samo javni tožilci. Odločba na pritožbo proti pravomočnim sodnim odločbam ne vpliva na že sojeno stvar, v kolikor zvezni zakon ne določa drugače.

B. Javno tožilstvo.

Člen 122.

Javno tožilstvo je organ Narodne skupščine FLRJ za izvrševanje nadzorstva nad točnim izpolnjevanjem zakonov s strani ministrstev Zvezne vlade in drugih njim podrejenih organov Zveze in republik, uradnih oseb in vseh državljanov.

Člen 123.

Javnega tožilca FLRJ in njegove namestnike imenuje Narodna skupščina FLRJ. Javne tožilce ljudskih republik in avtonomnih pokrajin ter njihove namestnike imenuje na predlog skupščin ljudskih republik oziroma avtonomnih pokrajin Narodna skupščina FLRJ.

Oblastne, okrožne in okrajne javne tožilce imenuje javni tožilec republike oziroma avtonomne pokrajine v soglasju z javnim tožilcem FLRJ.

Člen 124.

Vsi javni tožilci so neodvisni od vseh krajevnih organov, podrejeni so samo javnemu tožilcu FLRJ ter prejemajo od njega naloge in navodila.

Člen 125.

Javni tožilci imajo pravico vlagati tožbe, pritožbe in imajo pravico intervencije med sodnim in upravnim postopkom, kakor tudi pravico vlagati pritožbe za zaščito zakonitosti proti pravomočnim odločbam sodišč in upravnih organov.

Stirinajsto poglavje.

Odnosi med organi državne oblasti in organi državne uprave

Člen 126.

Predsedstvo Narodne skupščine FLRJ lahko razveljavi ali ukine naredbe, navodila in sklepe Zvezne vlade, če niso v skladu z ustavo in zveznimi zakoni.

Zvezna vlada lahko razveljavi ali ukine pravilnike, naredbe, navodila in sklepe zveznih ministrov, če niso v skladu z ustavo, zveznimi zakoni, uredbami, navodili in sklepi Zvezne vlade.

Člen 127.

Predsedstvo Narodne skupščine republike lahko razveljavi ali ukine uredbe, navodila in sklepe vlade republike, če niso v skladu z zvezno ustavo, ustavo republike, zveznimi zakoni in zakoni republike.

Vlada republike lahko razveljavi ali ukine pravilnike, naredbe, navodila in sklepe ministrov republike, če niso v skladu z zvezno ustavo, ustavo republike, zveznimi zakoni, zakoni republike in uredbami, navodili in sklepi vlade republike.

Člen 128.

V poslih, ki so v zvezni pristojnosti, lahko Zvezna vlada ustavi vse akte vlade republike, zvezni ministri pa vse akte ministrov republike, če niso v skladu z zvezno ustavo, zveznimi zakoni, zakoni republike in uredbami Zvezne vlade oziroma s pravilnikom zveznega ministra in z naredbami vlade republike.

Nadaljevanje na 4. strani.

Zasedanje Ustavodajne skupščine v Beogradu

»Proglasitev Jugoslavije za republiko pomeni zmago v boju za popoln razvoj političnega, gospodarskega, duhovnega in socialnega življenja jugoslovanskih narodov«

je izjavil češkoslovaški minister Hubert Ripka pred svojim odhodom

Minister za zunanjo trgovino Češkoslovske republike Hubert Ripka je sprejel 30. novembra popoldne v češkoslovaškem poslaništvu predstavnike tujega in domačega tiska. V navzočnosti ministra za informacije Save Kosanovića in poslanika Češkoslovske republike Korbela se je minister Ripka prijateljsko razgovarjal z novinarji ter jim odgovarjal na številna vprašanja.

Na vprašanje, kakšni so vtisi, ki jih odnaša s seboj iz Federativne ljudske republike Jugoslavije, je minister Ripka odgovoril: »Zelo srečen sem, da sem mogel priti v vašo domovino v tem zgodovinskem trenutku. Priznati moram, da mi v začetku vojne nisimo bili obveščeni o dogodkih v Jugoslaviji. Toda že 1942. leta smo imeli točno poročila o ciljih narodno osvobodilnega gibanja pod vodstvom maršala Tita. Prepričani smo, da je bil samo narodno osvobodilni boj z maršalom Titom in ljudmi, ki so bili pod njegovim vodstvom, sposoben rešiti Jugoslavijo. To se je v resnici tudi zgodilo. Prepričan sem, da je bilo narodno osvobodilno gibanje tista sila, ki je povzročila, da je Jugoslavija postala v mednarodnem pogledu to, kar je danes. Z Jugoslavijo je treba računati kot z važnim činiteljem v Evropi, kot z najvažnejšim činiteljem v tem delu Evrope.«

Minister Ripka je nato poudaril vlogo Komunistične partije v narodno osvobodilnem boju in dejstvo, da je Sovjetska zveza v času te vojne postala močna sila, ki bo sodelovala pri reševanju vseh mednarodnih vprašanj. Minister Ripka je nadaljeval: »Naša vlada je že od začetka vojne vodila svojo politiko za sodelovanje s Sovjetsko zvezo in je ustvarila tudi dejansko zavezištvo med češkoslovaško republiko in Sovjetsko zvezo. Menim, da je bila to zelo modra politika. Toda to nikakor ne pomeni, da mi ne bi imeli najboljših in najtesnejših prijateljskih odnosov z velikimi silami na zahodu. Kar se tiče odnosov med našima dvema državama, mislim, da vsako razume dolžnost poglobljanja prijateljskih in zavezniških vezi med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Te vezi niso nekaj novega. Jugoslavija bo danes kot republika gotovo razvijala prijateljstvo in zavezištvo z našo državo. Zelo me veseli, da sem bil navzoč ob tem velikem političnem dogodku, proglasitvi Jugoslavije za republiko, kar po mojem trdnem prepričanju pomeni trdno osnovo za popoln razvoj političnega, gospodarskega, duhovnega in socialnega življenja jugoslovanskih narodov. Zagotavljam vas, da s tem

svojim mnenjem tolmačim tudi mnenje in čustva vsega našega ljudstva.«

Nato je minister Ripka odgovoril na vprašanja o delovanju UNRRA-e v Češkoslovaški. Minister je s tem v zvezi poudaril, da predstavlja največjo težavo vprašanje prevoza, ker je Češkoslovaška celinska dežela. Vsa pomoč UNRRA-e je v začetku prihajala preko Konstance, sedaj pa preko Hamburga. Na Češkoslovaškem prav tako obstaja veliko pomanjkanje obleke in obutve pa tudi potrošnja življenjskih potrebščin je omejena.

Na vprašanje, ali se je kaj spremenilo glede znanega stališča Češkoslovaške o rešitvi tržaškega vprašanja v našo korist, je Ripka odgovoril: »Na to vprašanje bi lahko odgovoril kot minister za zunanjo trgovino Češkoslovske. Očitno je, da je v korist Češkoslovske, da Trst pripade Jugoslaviji, in v tem se naše stališče ni izpremenilo. Stojimo na stališču, da mora Trst pripasti Jugoslaviji, ne samo iz razlogov prijateljstva proti Jugoslaviji, ampak tudi zaradi tega, ker je to nam v korist.«

Minister Ripka je nato odgovoril na vprašanje, kateri je najvažnejši problem Češkoslovske republike. »Naš najvažnejši problem,« je rekel, »so brez dvoma Nemci. To je popolnoma razumljivo. To je sedaj že rešeno, ker so velesile sprejele odločitev, da morajo vsi Nemci zapustiti našo deželo, in upamo, da se bo to izvršilo v prihodnjem letu. Toda to je samo ena stran tega problema. Drugo stran pa predstavlja vprašanje, kaj bo z vsemi temi kraji, ki jih zapuščajo Nemci. To je naše najvažnejše politično in gospodarsko vprašanje. Eden najvažnejših vzrokov, zaradi katerih smo izvršili podržavljenje, je bilo za nas vprašanje, kako bi izvedli novo naseljevanje v krajih, kjer so sedaj prebivali Nemci. To vprašanje je bilo mogoče rešiti samo s podržavljenjem. Razumljivo je, da so bili tu tudi drugi vzroki, toda to je bil eden najvažnejših. Priporočamo bomo spremeniti tudi ustroj industrije v teh krajih in to vprašanje predstavlja za nas ponovno težko, ki jo poznajo tudi druge dežele. Prepričan sem, da bo podržavljenje naše industrije in naših bank zelo koristilo obnovi dežele. Naši gospodarski strokovnjaki so mnenja, da bomo rešili vprašanje prevoza in da bomo dobili najpotrebnejše surovine. V dveh letih bomo tako obnovili vse naše gospodarsko življenje. To seveda ne pomeni, da bo že vse v sijajnem razvoju, vendar pa pomeni, da bo vse tisto, kar

je temeljno za normalen gospodarski razvoj, obnovljeno. Naša prevozna sredstva niso poškodovana, kot v Jugoslaviji, vendar pa so težko poškodovana na Slovaškem, kjer so bili skoro vsi mostovi in predori uničeni, poleg tega pa so bile še železniške proge porušene. Te smo za silo obnovili. Na Češkem ni bilo težkih poškodb, ker je tu vojna trajala le kratak čas, zato pa je znatno poškodovano omrežje na južnem Moravskem.«

Minister Ripka je nato prešel na vprašanje Madžarov na Slovaškem. Sievilo Madžarov na Češkoslovaškem je manjše od števila Nemcev. Vprašanje Madžarov bomo rešili z izmenjavo prebivalstva med Slovaško in Madžarsko. Seveda pa s tem ni rečeno, da bodo morali vsi Madžari zapustiti našo deželo. Mi želimo iskreno, da se na Madžarskem vzpostavi prava demokracija, ker je Madžarska naša sosedka. Toda madžarski nacionalizem se ni izpremenil. Mogoče se sicer izraza na drug način, a v bistvu je ostal isti. Zato je najboljša rešitev — izmenjava prebivalstva.

»Ali ste vodili kake razgovore z Madžari?« — »Razgovarjali smo se o nekih malenkostih, toda Madžarska je premagana dežela, ki je prostovoljno vodila vojno na strani osi. Zato se Madžarska ne more z nami pogajati niti o vprašanju meja niti o političnih vprašanjih. To je treba rešiti na mirovni konferenci.«

Minister Ripka je prešel nato ponovno na notranja vprašanja Češkoslovske ter omenil težkoče pri oskrbi, nato pa je nadaljeval: »Mnogo težkoče obstoja, toda vedno sem optimist, saj sem iz šole Masaryka in Beneša. Obstojajo številna dejstva, ki bi nas mogoče oplakišili, toda obstoji tudi socialna povezanost celotne družbe. Pri nas imamo razne stranke, vendar smo se sporazumeli, ker se moramo sporazumeti. To je bilo načelo, ki se ga moramo držati.«

Svoj razgovor s časniki je minister Ripka zaključil: »Vprašanje podržavljenja je bilo prav za prav vprašanje revolucije, toda rešili smo ga brez kakršne koli socialne ali politične vzburkanosti. V nekaterih deželah niso zadovoljni z razvojem našega gospodarskega življenja, toda kmalu bodo razumeli, da je bilo to, kar smo sedaj storili, potreba ljudstva, — in — kar je še važnejše — da je to, kar smo storili, bilo storjeno ne sama v našem interesu, ampak tudi v interesu Evrope.«

Pozdrav bolgarskih novinarjev maršalu Titu

Dopisnik Tanjuga poroča iz Sofije, da je zveza bolgarskih novinarjev poslala ob priliki proglasitve federativne ljudske republike Jugoslavije naslednjo brzojavko:

»Maršalu Jugoslavije Josipu Broz-Titu! Sprejmite prisrčne pozdrave ob priliki sijajne ostviritve dela, katerega podobnik ste bili Vi, ki ste obenem tvorec

dela za ustvaritev federativne ljudske republike Jugoslavije. To veliko delo odkriva novo dobo v zgodovini balkanskih narodov zlasti pa južnih Slovanov. — Za upravní svet zveze bolgarskih časnikiarjev — predsednik Trajčo Dobroslavski.« Prav tako so poslali brzojavko tudi »Zvezi jugoslovanskih časnikiarjev.

Istra pozdravlja proglasitev republike in svojo volivno zmago

Z vseh strani Istre prihajajo vesti o manifestacijah ob priliki veličastne volivne zmage 25. novembra in proglasitve Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Volitve v Istri, kjer je volilo preko 87% volivnih upravičencev, so pokazale, kako so Istrani strnjeni in trdno odločeni, da pod geslom bratstva in enotnosti vztrajajo na poti, ki so jo začrtali njeni prvoborci. Svojo usodo hočejo deliti z usodo svoje matične dežele, Federativne ljudske republike Jugoslavije. Kakor nista bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov umetna tvorba, tako sta tudi bratstvo in enotnost istrskih Hrvatov, Italijanov in Slovencev vznikla iz krvi in trpljenja najboljših sinov Istre. Ko so Istrani prejšnjo nedeljo na volitvah oddajali svoje glasove, so še enkrat izrazili voljo, ohraniti in braniti pridobitve svoje borbe v skupnih naporih in s podporo močne Federativne ljudske republike Jugoslavije, vedno hitreje sto-

pati po poti gospodarske in kulturne obnove in zaživi srebnije življenje.

Vest o proglasitvi Federativne ljudske republike Jugoslavije je močno odjeknila v sreih Istranov. V Opatiji so še isti dan priredili manifestacijski miting v slavnostno okrašeni dvorani hotela Palmo, kjer sta govorila zastopnika SIAU-ja in Vojne uprave Jugoslovanske armade za Julijsko krajino. Miting je izzvenel v en sam mogočen vzklík: »Naj živi mlada Federativna ljudska republika Jugoslavija!«

Slavnostna otvoritev oficirskega kluba v Opatiji 1. decembra, na katero so prišli tudi zastopniki Reke, Istre in Slovenskega Primorja, je potekla v znaku veselja nad proglasitvijo republike in ljubezni do narodne vojske.

Manifestacijsko zborovanje na Reki, ki ga je priredil mestni odbor in manifestacije ter zborovanja po mnogih vaseh Istre so izzvenela v zahtevi: »Naj živi svobodna Istra v močni Federativni ljudski republiki Jugoslaviji!«

Albansko ljudstvo je prvič demokratično volilo

Tirana, 4. decembra (Tanjug). ATA poroča, da je vse albansko ljudstvo prišlo na volišča, da bi izvolilo svoje zastopnike v ustavodajno skupščino.

V Skadru so bila že ob 7 zjutraj vsa volišča polna ljudi. Vse prebivalstvo se je zbralo pred volišči, da bi v največji demokratični svobodi izrazilo svojo suvereno voljo. Do 4 popoldne je že glasovalo 70% volivcev. Malo pred 12 je prišel v Skader general Hodgson, načelnik britanske vojne misije v Albaniji, ki je obiskal vsa volišča v mestu. V Kopilanu je že dopoldne glasovalo 100% prebivalstva.

Tudi drugod so volitve potekle v svečanem razpoloženju. Nekatje so invalidi hodili več ur, da so prišli do volišča in oddali svoj glas. V Kukešu je do 16 ure glasovalo 85% prebivalstva. V Burelu je prebivalstvo prihajalo na volišča v narodnih nošah. V Semri so kmetje s petjem prihajali z gora na volišča. V Makolaru, kjer so bila volišča že na vse zgodaj prenatrpana z ljudmi, so opazili posebno veliko udeležbo žensk. V Eskopi so bila volišča polna žensk, ki so ne-

strpno čakale, da bi prišle na vrsto za glasovanje.

V vseh delih Elbasara so se začele velike manifestacije že zgodaj zjutraj. Po vsem mestu se je razlegla pesem in plesali so narodne plesne. V Librasadu so kmetje že ob prvem svitu prihajali s svojimi ženami z gora v dolino in med potjo peli. Številni invalidi in bolniki so hoteli glasovati in so zato morali na konjih napraviti večurno pot. Neka slepa žena iz Librasada je rekla svoji sorodnici, ki jo je vodila, naj pazi, da bo vodila njeno roko k tisti skrinciji, na kateri je slika partizana iz Fronte. V Librasad je prispela tudi skupina bolgarskih novinarjev, ki so imeli priloiko videti navdušenje tamkajšnjega prebivalstva. V Beratu, kjer je bilo veliko navdušenje, je neka mladenka, ki se je ravno možila, dejala: »Najprej grem voliti, nato pa naj me pride ženin iskat.«

Kakor poročajo, so igrali pred vsemi volišči v Albaniji narodni godbeniki, ljudstvo pa je pelo in tako izražalo svoje veselje, ker je prvič svobodno in demokratično volilo.

Celokupen češkoslovaški tisk pozdravlja odločitev o proglasitvi Federativne ljudske republike Jugoslavije

Prški radio je objavil, da celokupen češkoslovaški tisk prinaša na prvih straneh vesti o odločitvi jugoslovanske Ustavodajne narodne skupščine, na podlagi katere je bila Jugoslavija proglašena za republiko. Časopisi prinašajo dobesedno besedilo skupne deklaracije Zvezne skupščine in Skupščine narodov. Celokupen češkoslovaški tisk pozdravlja to odločitev bratske Jugoslavije in pripominja, da republika Jugoslavija obstoja že polni dve leti. Odločitev Ustavodajne

narodne skupščine je dejansko samo sankcija odločitve drugega zasedanja AVNOJ-a v Jajcu 1943. leta, ko je bil Petru Karadžrdjeviću prepovedan povratak v Jugoslavijo, dokler ljudstvo ne odloči, al se lahko vrne ali ne. Češkoslovaški časopisi obširno poročajo o zasedanju Ustavodajne skupščine v Beogradu. Na vidnih mestih prinašajo odločitev predsedstva Začasne narodne skupščine, da se maršal Tito odlikuje z Redom zaslug za narod.

Aretacija 1900 četnikov in četniškega polkovnika Vukotiča v Rimu

Dopisnik Tanjuga poroča, da pišejo italijanski časopisi o aretaciji četniškega polkovnika Vukotiča, bivšega šefa jugoslovanske vojne misije v Rimu v zvezi z veliko črnoborzijsko afero, ki jo je odkrila zavezniška policija na obmejnem področju Avstrije in Italije. Aretiranih je bilo 1900 oseb, predvsem četnikov. Časopisa »Unità« in »Avanti« pišeta o umazani preteklosti Vukotiča, ki je nečak italijanske kraljice in bivši adjutant kraljice Marije na beograjskem dvoru. Poudarja se tudi njegova velika aktivnost proti narodno osvobodilnemu gibanju in vladi maršala Tita. Vukotiča so aretirali, ko se je vračal iz Londona v Rim.

V zvezi s temj aretacijami piše, časopis »Unità«: »Ti fašistični in monarhistični tolovaji so prišli v Italijo z izgovorom, da jih preganja diktatorska vlada maršala Tita. Izkoristili so podporo italijanskih in zavezniških reakcionarnih krogov za to, da se nemoteno vršili svoje podle posle, črno borzo,

spletke in politične zločine na škodo svoje domovine in naše dežele. To so vojni zločinci, fašisti in monarhisti, ki so v svoji državi aktivno sodelovali z Nemci in mučili prebivalstvo in partizane, sedaj pa se umikajo v Italijo, ki je danes zatočišče grešnikov. Vukotič in njegova tolpa so ponarejali na debelo listine ter se jih posluževali.

Koncert pevskega društva »Kelo« iz Šibenika

Pevsko društvo »Kelo« iz Šibenika priredi v petek dne 7. decembra 1945 ob 20. koncert v veliki unionski dvorani. Na sporedu so jugoslovanski, sovjetski in češkoslovaški avtorji. Zbor nastopa v slikovitih narodnih nošah mesta Šibenika in okolice. Zbor vodi dirigent Danilo Danev. Vstopnice so v predprodaji v trafikah Sever, Šelenburgova ulica. Cene od 30 do 10 dinarjev.

Ves bolgarski tisk proslavlja narodni praznik Jugoslavije

Dopisnik Tanjuga poroča iz Sofije, da je v dneih 29. in 30. novembra ves bolgarski tisk objavil obširne članke ob priliki narodnega praznika Jugoslavije in velikih dogodkov, ki so se v teh dneh odigrali v Jugoslaviji. »Domovinska fronta« prinaša na prvi strani vest pod velikim naslovom: To noč ob 12.15 so otvorili jugoslovansko Ustavodajno skupščino. Danes bo Jugoslavija svečano proglašena za republiko. List navaja obširna poročila o svečani proslavi 29. novembra v Sofiji. V celoti so natiskani vsi govori iz svečane akademije, na isti strani pa je v celoti natiskano besedilo pisma Georgija Dimitrova maršalu Titu pod naslovom: »Ne bo take sile, ki bi mogla ponovno razdrobiti jugoslovansko ljudstvo od bolgarskega.« Z združenimi močmi bodo prebrodne vse težave in vse sovražne spletke in vsi napadi. Časopis je prinesel tudi članek jugoslovanskega opolnomočenega ministra v Bolgariji Nikole Kovačevića.

Natiskan je govor ministra za informacije Dima Kazasova, govor Vasila Kolarova, celotni govor Nikole Kovačevića in pozdravna brzojavka, ki je bila poslana maršalu Titu in Ustavodajni skupščini. Natiskan je tudi članek Kimona Georgijeva pod naslovom: Zgodovina narodno osvobodilne fronte v Jugoslaviji. Bolgarija, ki jo vodi Domovinska fronta, in Titova Jugoslavija sta pozvani, da odigraata zgodovinsko vlogo v mirnem razvoju balkanskih narodov. »Domovinska fronta« prinaša tudi brzojavko bolgarskih žen jugoslovanskim ženam. Časopis »Zgrev« je prinesel obširno poročilo iz svečane proslave jugoslovanskega praznika pod naslovom: »Stara Jugoslavija je predstavljala ječo za vse svobodoljubno ljudstvo.« »Zemedelesko znanec« prinaša članek pod naslovom: »Praznik svobodnih jugoslovanskih narodov«. Prav tako je bil priobčen članek pod naslovom: »Stara Jugoslavija in kralj nista hotela ničesar

slisati o bratskem bolgarskem ljudstvu in članek Najdena Stefanova pod naslovom: »Praznik bratske Jugoslavije.« »Denc« je priobčil pismo Georgija Dimitrova maršalu Titu pod naslovom: »Nova Jugoslavija je nastala v bojnem plamenu in bo večno živelac, nato pa še celotni govor ministra Nikole Kovačevića. Prav tako je ta časopis priobčil tudi poročilo pod naslovom: »Balkanska ljudstva bodo živelca v miru in bratstvu« in članek pod naslovom: »Kako je nastala federativna Titova Jugoslavija.«

Mestni osvobodilni svet za Trst čestita k proglasitvi republike

Mestni osvobodilni svet za Trst je ob priliki ustanovitve Federativne ljudske republike Jugoslavije čestital Ustavodajni skupščini Jugoslavije s sledečo brzojavko:

»Mestni osvobodilni svet za Trst, izraz ljudske volje našega mesta, pošilja čestitke k ustanovitvi Federativne ljudske republike Jugoslavije, katera bo pod vodstvom maršala Tita vodila svoje narode k ciljem, za katere smo se skupaj borili. Živela Federativna ljudska republika Jugoslavija!

»Živela Federativna ljudska republika Jugoslavija!«

List »Neue Zürcher Zeitung« piše med ostalim: »Na temelju volivnih izidov je maršal Tito moral izjaviti, da so jugoslovanski narodi sprejeli program Ljudske fronte in odklonili vzpostavitev monarhije. Jugoslovanska federacija je nasprotna idejam Vidovdanske ustave in težnjam bivše Aleksandrove diktature. Odklanja tudi velesrbsko hegemonijo, ki jo je podpirala dinastija. V novi Jugoslaviji so vsi narodi dobili narodno in politično enakopravnost.«

Tvornica papirja na Sušaku je že presegla predvojno proizvodnjo

V vrsti velikih in važnih obratov, ki so bili uspešno obnovljeni in so dosegli in tudi presegli svojo predvojno proizvodnjo, je tudi tvornica papirja na Sušaku. Delavci te tvornice so požrtvovalno obnavljali obrat in posvetili vse svoje sile povečanju proizvodnje. Pri vseh težavah, med katerimi je bilo na prvem mestu pomanjkanje surovine, se je produkcijska kapaciteta tvornice v primeri z letom 1939. zvišala za 15%.

Osnutek ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije

Nadaljevanje s 5. strani.

Člen 129.

Predsedstvo narodne skupščine republike oziroma narodna skupščina avtonomne pokrajine in višji narodni odbor lahko razveljavijo ali ukinejo vse nezakonite in nepravilne akte nižjih narodnih odborov.

Vlada republike, posamezni njeni ministri, glavni izvršni odbor avtonomne pokrajine lahko razveljavijo ali ukinejo v okviru svoje pristojnosti vse nezakonite in nepravilne akte izvršnih odborov. Izvršni odbori višjih narodnih odborov imajo isto pravico do nižjih izvršnih odborov.

Skupščina narodnega odbora lahko razveljavi ali ukine vse nezakonite in nepravilne akte svojega izvršnega odbora.

Izvršni odbor višjega narodnega odbora oziroma glavni izvršni odbor avtonomne pokrajine in vlada republike lahko ustavijo izvršitev vseh nezakonitih in nepravilnih aktov skupščine nižjega narodnega odbora in predlagajo svoj skuščini, da jih razveljavi ali ukine.

Čen 130.

Višji narodni odbor, narodna skupščina avtonomne pokrajine oziroma predsedstvo narodne skupščine republike lahko razpusti nižji narodni odbor in razpiše volitve za nov narodni odbor

Skupščina višjega narodnega odbora, narodna skupščina avtonomne pokrajine oziroma predsedstvo skupščine republike lahko razreši izvršni odbor nižjega narodnega odbora in odredi volitev novega izvršnega odbora.

Petnajsto poglavje.

Jugoslovanska armada

Člen 131.

Jugoslovanska armada je oborožena sila Federativne ljudske republike Jugoslavije. Njena naloga je, da zavaruje in brani neodvisnost države in svobodo narodov. Je čuvar neodtakljivosti državnih mej, služi za ohranitev miru in varnosti.

Člen 132.

Vrhovnega komandanta Jugoslovanske armade imenuje Narodna skupščina FLRJ. Vrhovni komandant vodi vsa vojaško silo Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Šestnajsto poglavje.

Prehodne in sklepne odredbe

Člen 133.

Vse osebe, mlajše od 18 let, ki so bile vpisane v volivne imenike za volitve v Ustavodajno skupščino, obdrže pridobljeno volivno pravico.

N. Ričkov, ljudski komisar za pravosodje ZSSR:

Ustava ZSSR

Dne 5. decembra 1936 je bila sprejeta na izrednem VIII. kongresu sovjetov ZSSR nova ustava Zveze sovjetskih socialističnih republik. Ta ustava je z zakonodajne strani zasidrala vse tisto, kar je delovno ljudstvo sovjetske dežele dejansko že doseglo.

Ze samo dejstvo 28-letnega obstoja ZSSR ter vztrajnost in junaštvo brez primere, s katerima je Sovjetska zveza odbila barbarski napad fašistične Nemčije, pričajo o tem, da je velika sovjetska demokracija najtrdnjša država na svetu.

Sovjetska zveza, ki je prizadejala fašistični Nemčiji najhujše udarce in ki je največ žrtvovala za skupno stvar zaveznikov, je častno končala svojo nalogo. V gigantski borbi proti fašističnim zavojevalcem je bila izvojevana zgodovinska zmaga in zavezniški narodi morejo izkoristiti njene sadove v interesu miru vsega človeštva, v interesu zmage, svobode in demokracije.

Največji napor in neomajnost, vdanost in požrtvovalnost sovjetskega ljudstva v zaledju in na bojišču pričajo o njegovih izrednih vzajemnosti ter o moči in posebnih odlikah sovjetskega ustroja.

Temeljni te trdne ureditve slonijo na načelih ustave ZSSR, ki jo je sovjetsko ljudstvo imenovalo stalinska ustava. Moč in pravičnost stalinske ustave je predvsem v tem, da je ljudstvo resničen gospodar dežele na vseh področjih njegovega življenja. Moč in pravičnost ustave je v tem, da v ZSSR ni izkoriščanja človeka po človeku. Moč in pravičnost stalinske ustave je tudi v velikem bratstvu in prijateljstvu enakopravnih narodov, kar krepi moč sovjetske države.

Načrt ustave, ki je zdaj v veljavi, je izdelala ustavna komisija pod predsedstvom J. Stalina in je bil objavljen 11. januarja 1936, da bi ga pretresalo ter preučilo vse ljudstvo. V šestih mesecih so osnutke ustave obravnavali v vseh mestih, vaseh ter naseljih, v slehernem kraju prostrane Sovjetske zveze.

Izredni VIII. kongres sovjetov je 5. novembra 1936 po poročilu J. Stalina, sprejel ustavo ZSSR s številnimi dopolnitvami, ki jih je vneslo ljudstvo.

Ustava, ki jo je preučevalo in odobrilo ljudstvo, je pravi izraz njegove volje in njegovih želj, je resnično delo ljudstva za svoje blagostanje. Prav to je nerazrušni temelj demokratičnosti vseh členov ustave, ki ureja življenje sovjetske dežele, delavci, kmetje in intelektualci skupno ter na podlagi enakih pravic izbirajo sovjetske poslance (deputate) na volitvah na osnovi splošne, enake in neposredne volilne pravice s tajnim glasovanjem.

Vsi državljani ZSSR brez izjeme (tudi vojaštvo in ženske), ki so dosegli 18 let, razen slabomnih in obsojenih pred sodiščem, imajo volilno pravico. Enakost volilne pravice je zagotovljena s tem, da ima vsak državljan po en glas in da je vsak poslanec izvoljen od enakega števila prebivalstva.

Glede družbene ureditve določa ustava, da je ZSSR socialistična država delavcev in kmetov, ki v nji vsa oblast pripada delovnemu ljudstvu mest in vasi po poslanosti ljudstva, ki tvorijo politično osnovo ZSSR.

Gospodarsko osnovo ZSSR tvori gospodarski sistem s socialistično lastnino orodja ter sredstev za proizvodnjo, bodisi v obliki državnega lastništva (splošna ljudska lastnina) ali v obliki družne kolhozne lastnine (lastnina posameznih kolhozov, zadrug).

Čl. 10. določa ter varuje pravico do zasebne lastnine državljanov, njihove dohodka od dela in prihrankov, ne glede na višino. Dalje zagotavlja pravico do stanovanjske hiše in domače oskrbe, pravico do predmetov za osebno uporabo, itd. in prav tako pravico do dediščine osebne lastnine državljanov brez kakršne koli omejitve.

Člani kolhoza imajo razen glavnih dohodkov od kolhoza za svoje potrebe kos zemljišča s hišo in potrebnim inventarjem, živino, perutnino in kmetijsko orodje.

Čl. 9. ustave dovoljuje posameznim kmetom in drugim malo gospodarstvom, če sloni na delu teh posameznikov in če je izključeno izkoriščanje drugih delovnih moči. Najpomembnejše načelo, ki ga določa čl. 12 je, da je delo v ZSSR obvezno in častno za slehernega državljanja, s posebnega za delo, po načelu, »kdor ne dela, naj ne je«. Tako je uresničeno načelo socializma »sleherni po svojih sposobnostih, slehernemu po njegovem delu.« Pravica do dela je na prvem mestu med glavnimi pravicami državljanov, ki jih predpisuje ustava. Ustava ne predpisuje zgolj te pravice, temveč določa njeno zagotovitev. Medtem ko v celih vrstah državnih povojnih prehodov industrije na mirnodobno proizvodnjo povzročila nezaposlenost ter poslabšuje gnotne razmere delovnega ljudstva, v ZSSR ne more nastopiti podobno vprašanje. Ustava določa, da gospodarsko življenje države usmerja ter ureja državni gospodarski načrt.

Ustava daje tudi državljanom pomembno pravico, da nimajo le pravice do dela, temveč tudi do počitka, dalje da so gnotno zaščiteni v starosti in da uživajo socialno zaščito v primeru bolezni ali izgube delovne sposobnosti, ter določa tudi, da imajo državljani pravico do šolanja.

Glede državne ureditve predpisuje ustava, da je ZSSR zvezna država, ki jo sestavljajo prostovoljno združene enakopravne zvezne sovjetske socialistične republike: ruska, ukrajinska, beloruska, azerbajdžanska, georgijska, jermenska, turkmenska, uzbekska, tadžiška, kazahstanska kirgizjska, karelofinska, moldavska, litvanska, letonska in estonska.

Vsaka izmed zveznih republik vrši samostojno državno oblast na podlagi svo-

Sovjetski opomin zavezniškemu nadzorstvenemu svetu za Nemčijo

»Izvestija« o kršitvi deklaracije o kapitulaciji Nemčije in določb berlinske konference glede popolne razorožitve vseh nemških oboroženih sil

Berlin, 4. dec. (Tass.) Dopisnik »Izvestija« poroča: Zavezniškemu Nadzorstvenemu svetu za Nemčijo je bil pred nekaj dnevi predložen sovjetski opomin, ker v nasprotju z deklaracijo o kapitulaciji Nemčije in določbami berlinske konference v britanskem zasedbenem pasu Nemčije še zmerom obstojajo močne formacije nemških oboroženih sil, nemške armade, mornarice in letalstva.

Deklaracija o kapitulaciji Nemčije, podpisana dne 5. junija 1945, določa popolno razorožitve vseh nemških oboroženih sil. Določba berlinske konference pravi, da se morajo »vse nemške kopne, mornariške in letalske sile, SS, SA, DR in Gestapo z vsemi njihovimi organizacijami štabi in ustanovami, vstevši generalni štab, oficirski zbor, vojaške šole, organizacije vojnih veteranov ter vse ostale vojaške in polvojaške organizacije skupno z vsemi klubi in društvi, ki služijo ohranitvi vojaške tradicije v Nemčiji, popolnoma in končno veljavno odpraviti na način, ki bo za vedno onemogočil oživitve ali reorganizacijo nemškega militarizma in nacizma.«

Ta določba se ne izvaja v vseh zasedbenih pasovih Nemčije. V britanskem pasu so še danes pod poveljstvom Müllerja nemške armadne skupine, ki so bile v oktobru preimenovali v Severno armadno edinico. Ta armadna edinica ima vojni oddelek in glavni štab, ki sestoji iz oddelkov: operacijskega, intendantskega, komisarja, oficirskega osebja, motorne, prevozne in zdravniške službe. Severno armadno milico tvorijo kopne, letalske in protiletalske enote. V njej so edince Stockhausenovega in Witthofovega korpusa, ki štejeta vsak po tisoč mož.

V britanskem zasedbenem pasu je bilo vzpostavljenih še 25 okrajnih in krajevnih vojaških poveljstev v sledečih krajih: Pinneberg, Segeberg, Lübeck, Laubenburg, Itersin, Herkerichen, Beringstadi, Itzehoe, Elmshorn, Schleswig, Eckernferde, Husum, Westerland, Rendsburg, Heide, Marne, Wesselburen, Henstedt, Meldorf in Albertsdorf.

Nemške letalske formacije v britanskem zasedbenem pasu Nemčije predstavljajo deveto letalsko vojaško področje, ki vključuje protiletalske formacije (enote 18. protiletalske divizije) flote bombnikov, lovcev, strmo-

glavcev in skupine izvidniških letal za kratke polete. Enajsto letalsko vojaško področje ima glavni štab, podoben glavnemu stanu letalstva v vojnem času. Nemške oborožene sile v britanskem zasedbenem pasu imajo signalne čete (nad pet polkov) in tankovske enote kakor tudi široko mrežo vojaških bolnic — nad 20.000 poslopj. Nemška mornarica v britanskem zasedbenem pasu se sedaj imenuje »Oddelek za čiščenje min«. Ti nemški oddelki za čiščenje min imajo svoje lastne glavne stane ter patrolne divizije in flotilje.

Poleg navedenih nemških formacij, enot in vojaštva je v pokrajini Schleswig-Holstein okoli en milijon nemških oficirjev in moštva, ki niso vojni ujetniki in nadaljujejo z vžbanjem. Razen nemških oboroženih sil obstojajo v britanskem zasedbenem pasu še vedno vojaške enote drugih držav, ki so se skupno z nemškimi oboroženimi silami borile proti Združenim narodom. Tako so n. pr. v britanskem zasedbenem pasu madžarske enote, ki štejejo nad 12.000 mož, organiziranih v polke in bataljone s štabi in poveljniki. Tam so tudi estonski rezervni polk, ki šteje nad 32.000 mož, litvanske in latvinske enote, ki štejejo okoli 21.000 mož, ki so se skupno z nemškimi oboroženimi silami borili proti Združenim narodom.

Vse navedene kopne, pomorske in letalske enote ter vojaške oblasti dobivajo od Angležev vso oskrbo, ki je enaka rednim vojaškim obrokom. Osebe navedenih formacij, enot in oddelkov nosijo čine in odlikovanja. Moštvo vseh činov se vojaško vežba in dobiva plačan dopust.

Iz teh dejstev je razvidno, zaključuje opomin, da se obstoj nemških armadnih, pomorskih in letalskih oblasti, kakor tudi obstoj kopnih, pomorskih in letalskih formacij ter vojaštva

ne da razlagati z nobenimi izrednimi potezami okupacije v britanskem zasedbenem pasu. Obstoj teh formacij nemške severne armadne skupine, edince Stockhausenovega korpusa, Witthofovega korpusa, enajste letalske vojaške področja, vojaških upravnih področij Hamer, Itzehoe, Neumünster-Rendsburg, Flensburg, Hamburg, 25 okrajnih in lokalnih nemških poveljstev, signalnih čet, tankovskih enot, estonskega polka, litvanskih in latvijskih enot ter madžarskega polka krši določbe berlinske konference in deklaracije o kapitulaciji Nemčije.

Sklepi zavezniških poveljnikov v Berlinu

Berlin, 4. dec. (Tass.) Zavezniški poveljniki Berlina so imeli svojo dvajseto sejo, kateri je predsedoval sovjetski poveljnik generalni poročnik Smirnov. Poveljniki so med drugim sklenili, da imenujejo komisijo pri pravosodnem odboru zavezniškega glavnega stana, ki naj nadzira nemška sodišča in položaj v kazalnicah. Poveljniki so opozorili, da je po sklepu nadzorstvenega sklepa z dne 1. decembra 1945 prepovedano nošenje katere koli vrste nemških vojaških uniform. Poveljniki so izdelali in odobrili sporazum o preskrbi prebivalstva velikega Berlina s hrano za dobo od 1. decembra 1945 do 1. aprila 1946. Poveljniki so sklenili, da morajo dobiti osebe, ki jih je protifašistični odbor priznal za žrtve fašizma, živilske karte v skladu s svojim delom za eno kategorijo višje, kot ostalo prebivalstvo. Poveljniki so dovolili, da preskrbi nadzupan še nadaljnjih 377.000 kubičnih metrov drv s pogojem, da se ne uničijo parki in gozdovi. Poveljniki so sklepali tudi o preosnovanju umetniških zbornice. V mestni upravi je treba ustanoviti oddelek, ki se bo bavil z gledališčem, likovno umetnostjo, itd.

Poljska vlada predlaga češkoslovaški prijateljsko rešitev vseh vprašanj

Varšava, 4. dec. (Tass) Poljski poslanec Warblowski je izročil naslednje noto zunanjemu ministru Češkoslovaške:

»Demokatična Poljska pravilno ceni prijateljstvo bratske Češkoslovaške, zaveda se potrebe gospodarskega razvoja republike Češkoslovaške, in smatra za potrebno, da se urede vsa sporna vprašanja ter vzpostavi tesno sodelovanje.

Ceprav je prišlo pred kratkim do neprijetnih izjav, predlaga vlada republi-

ke Poljske vladi republike Češkoslovaške, da začne pogajanja glede cele vrste političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih vprašanj: Vlada Poljske republike je prepričana, da bo vlada republike Češkoslovaške sprejela ta predlog.

Z druge strani bo poljska vlada pokazala dobro voljo, tako da bodo lahko vsa sporna vprašanja rešena v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja in da bo sklenjena pogodba o prijateljstvu in medsebojni pomoči. Sklenitev take pogodbe bi koristila obema deželama in se poljska vlada narodne enotnosti zanjo stalno zanima.

Češkoslovaška bo nudila zavetje Alvarezu in Sapiraniju

Praga, 4. dec. Češkoslovaška vlada je sklenila, da bo nudila zavetje španskima republikancema Santiagu Alvarezu in Sebastianu Sapiraniju, ki sta sedaj zaprta v Madridu zaradi obtožbe, da sta »pravljala zaroto proti državi in da sta prišla v Španijo s ponarejenimi potnimi listic. Češkoslovaška vlada je zaprosila, naj ju izpuste, da bosta lahko odšla v Češkoslovaško.

Odgovor Georgija Dimitrova na pozdrave, ki jih je prejel ob prihodu v domovino

Sofija, 4. dec. (Tanjug). Georgij Dimitrov se je zahvalil organizacijam in osebam, ki so ga pozdravile ob njegovem vrnitvi v domovino, z naslednjimi besedami:

V zvezi z mojo vrnitvijo v Bolgarijo sem prejel mnogo pozdravnih brzojav in pisem iz vse dežele in inozemstva. Ker na žalost nimam možnosti, da odgovorim na te globoke in priske pozdrave posematezno, izražam javno najtoplejšo bratsko hvalečnost vsem organizacijam, skupinam in posameznikom, ki so mi jih poslali.

V njihovih pozdravih vidim predvsem znak vdanosti velikemu delu Domovinske fronte in priznanja, ki ga daje ljudstvo koristni vlogi naše junaške stranke. Pripadniki Domovinske fronte, pripadniki delavske stranke (komunistov), delavski

Predavanje Nikolaja Tihonova

Sovjetski pisatelj Nikolaj Tihonov, predsednik Zveze sovjetskih pisateljev, ki je 2. decembra prispel v Ljubljano in nato obiskal Gorenjsko in Prešernovo rojsto hišo v Vrbi, se je v ponedeljek zvečer sestal v okviru Društva za sodelovanje Slovenije z ZSSR s slovenskimi književniki in kulturnimi delavci.

Zbranemu občinstvu je sovjetskega pesnika in pisatelja, čigar ime je tesno zvezano z junaško obrambo leningrajskega mesta v domovinski vojni, predstavil predsednik Društva za kulturno sodelovanje z ZSSR, Fran Albrecht.

Nikolaj Tihonov je nato govoril o obrambi Leningrada v zadnji vojni. V velikih obrisih je razgrnil sliko tri in pol milijonskega mesta, od vseh strani obkoljenega in obleganega od sovražnika, ki je tja nagnel 32 pešadijskih, 4 motoriziranih in 4 tankovske divizije in ki je tja nagradil ogromne količine orožja: 6000 topov, 19.000 strojnih, več kot deset tisoč tankov in tisoč letal. Vse do Leningrada zgodovina ni poznala primera, da bi bilo oblegano tako veliko mesto in da bi obleganje trajalo toliko časa. Proti sovražnikovem vojnemu stroju se je dvignil ves Leningrad brez posebnih propagandnih pozivov, zadoščala je samo ugotovitev, da je mesto ogroženo od fašistov. Dvignili so se leningrajski delavci, ki so stali na čelu vsega ljudstva že za Oktobrske revolucije, dvignile so se žene in vse, kar je bilo sposobnega za boj. Mesto, za katerega je Hitler izjavil, da bo padlo v treh dneh, da bo padlo prihodnji mesec — in navsezadnje, ko sta se ti dve preokoli izjavili — da bo padlo, ko bo položaj zrel, to mesto se je branilo in čeprav je bila njegova stiska vsak dan težja, ni njegov obrambni duh niti za trenutek klonil. Ko je Hitler spoznal, da mesta ne more zavzeti niti z napadom niti z blokado in ne z letali je odredil bombardiranje Leningrada. Toda vkljub dolgotrajnemu in neprestanemu ognju, ki je načrtno rušil poslopja, ki ni štedit šol in bolnic (razrušenih je bilo 500 šol in 700 bolnic), je Leningrad živel. Ljudje so se navadili opravljati svoje vsakodnevne posle kljub neprestani nevarnosti. V pripriljivih podobah je predavatelj razgrnil življenje obleganega mesta, lakoto, ki je uničevala ljudstvo, opisal je izredne primere požrtvovalnosti in junaštva, ki so bili v ogroženem mestu nekaj vsakdanjega, prikazal je podobo požrtvovalnega in herojskega malega sovjetskega človeka. Devetsto dni je trajalo obleganje mesta in se navsezadnje končalo s tem, da je bil prisiljen graditi okope in da je bil oblegan v svojih lastnih utrdbah sovražnik sam.

Ob zaključku večera je Nikolaj Tihonov podal še zgoščeno sliko literarnega življenja v Sovjetski zvezi, sliko organizacije sovjetskih pisateljev, ki združuje v sebi 5000 književnikov najrazličnejših narodnosti, ki enakopravne v okviru Sovjetske države razvijajo svoje starodavne, Evropi pogosto premo znane kulture ali pa so jih po revoluciji začele na novo ustvarjati.

Včeraj se je pisatelj Tihonov, predsednik Zveze sovjetskih pisateljev, vrnil na pot v domovino in odnesel s seboj pozdrave naših kulturnih delavcev sovjetskimi književnikom.

Drugi poveljnik taborišča Oswiecim ujet

London, 4. dec. (Tanjug) Reuter prinaša poročilo salzburškega radia, da so ameriške oblasti v bližini Salzburga ujete Krausena, drugega poveljnika koncentracijskega taborišča v Oswiecimu.

Zastopniki EAM-a zahtevajo demokratizacijo Grčije

Atene, 4. dec. (Tass) Zastopniki strank EAM-a Santon, Kirkos in Kritikos so obiskali podpredsednika vlade Zugerosa in nato Sofianopolosa. Izrazili so jima politične zahteve EAM-a glede ukrepov za demokratizacijo dežele.

Zadnje dneve je levitarski tisk sicer izrazil, da podpira vlado, vendar jo je kritiziral glede njene obotavljajoče se politike. Zlasti ostro je tisk kritiziral izjavo ministra Rendisa, češ da ne prihaja v poštev amnestija članov odporiškega gibanja, ampak vprašanje, kako izboljšati položaj v ječah.

»Elefteria Ellada« poudarja v uvodnem članku pod naslovom »Splošna amnestija, da je Rendis v najvažnejši zadevi amnestije »stopil celo bolj nazaj, kakor minister rojalistične fašistične vlade Kopulos.« List zahteva, da vlada izrazi svoje stališče glede tega vprašanja in da naj bi vlada pojasnila Rendisovo stališče.

O izjavi vojnega ministra, češ da mu ni nič znano o obstoju rojalistične »vojaške zveze«, piše list: »V teh devetih dneh nisimo bili priča niti enemu dejanju vlade, ki bi pokazalo, da razume svoje demokratične naloge. Vidimo, da vlado tišči k tlom strah, da bi povzročila jeto desničarskih elementov.«

»Rizospastis« je objavil članek tovariša Komunistične partije Zahariadisja, v katerem pravi, da so reaktorji trdno zakopani v svojih položajih in da se okoriščajo z vladnim obotavljanjem ter

prehajajo v napad. Pisce poudarja, da mora vlada izbirati med ljudstvom in reakcijo ter da je bodo poskusi, da bi našli srednjo pot, lahko pripeljali v slepo ulico. Zahariadis je izjavil, da do sedaj vlada še ni storila ničesar in da ljudstvo sodi po delih in ne po besedah.

Nobenega dvoma ni, je rečeno v članku, da so v vladi demokratični elementi z resničnimi in odkritostnimi demokratičnimi težnjami. Ovirja jih vlada obotavljanje in dejstvo, da se vlada, ki nima ljudske podpore, zanaša na podporo inozemskih čimteljev. Vlada mora pridobiti ljudsko podporo z večjo demokratično doslednostjo in odločnostjo.« Zahariadis zaključuje, da je treba vlado razširiti z vključitvijo predstavnikov EAM-a.

Grško ljudstvo ni popolnoma zastopano v novi vladi

Atene, 4. dec. (Tanjug) AFP poroča, da se egiptski tisk vznemirja zaradi nestalnosti grške vlade in gospodarskega položaja v deželi.

List »Egiptski napredek« piše, da grško ljudstvo ni popolnoma zastopano v novi vladi in trdi, da se neke sile ne morejo odredi vmešavanja v notranje zadeve Grčije. »Pred vsem bi želeli,« piše list, »da ne bi bila Grčija igrača tujih sil, ki bi hotele napraviti iz Grčije oporišče za svoje nove ali stare slavohepne načrte na račun junaškega grškega naroda.«

je ustave ter je povsem suverena država, ki prostovoljno omejuje svojo neodvisnost samo v mejah pravic, ki jih je dala zvezi. Zvezna republika ima pravico, da svobodno izstopi iz ZSSR. Meje zvezne republike se ne smejo spremeniti brez njene pristanka. Zvezna republika ima mednarodne stike in svojo vojsko.

Vsak državljan Sovjetske zveze ima neomejene možnosti za vsestranski razvoj svoje osebnosti in individualnega življenja. Država in družba pomagata v vsakem pogledu, da pride do izraza individualna in osebna pobuda državljan na vseh področjih življenja: v politiki, gospodarstvu, znanosti, umetnosti itd.

V sovjetski državi so interesi družbe in posameznikov skladni in neločljivo dopolnjujejo drug drugega na vseh področjih življenja.

Ustava ZSSR določa in varuje osebne pravice državljanov, njihovo osebno neodotakljivost kakor tudi nedotakljivost njihovih stanovanj in pisemsko tajnost.

Glavna demokatična odlika ustave je zagotovitev svobodne vesti državljanov. V Sovjetski zvezi je cerkev ločena od države in šola od cerkve. Vsi državljani uživajo enako pravico, kakor imajo pravico do protiverske propagande, tako

uživajo tudi pravico, da opravljajo verske obrede.

Ustava jamči državljanom svobodo govora, tiska, zborovanja, uličnih sprevodov in demonstracij, kakor tudi pravico do združevanja v društvi.

Zajamčena je enakopravnost državljanov ne glede na njihovo narodnost in raso na vseh področjih gospodarskega, kulturnega, družabnega in političnega življenja.

Zenske uživajo v Sovjetski zvezi enake pravice kakor moški. Sovjetski državljani so enaki pred zakonom in sodiščem. Pravosodje v Sovjetski zvezi izvršuje sodišča, ki so izvoljena od ljudstva, po načelu enakosti in po enakem postopku za vse. Sleherno kratenje enakopravnosti državljanov kakor tudi vsako podžiganje rasnega ali narodnostnega sovražstva je kaznivo.

Zaradi vsega tega ima tudi sovjetska demokracija številne nove lastnosti, ki pomenijo najdoslednejšo socialistično demokatičnost. To je točno opredelil canteburyjski škof Johnson po svojem obisku v Sovjetski zvezi v predavanju letos oktobra: »Sovjetska zveza uresničuje, za kar mi verniki molimo. V Sovjetski zvezi nastaja novo čustvo in uresničujejo se najbolj človeška načela socializma.«

Indijski voditelj zahteva priznanje demokatičnih pravic

Aliaabad, 4. dec. Predsednik indijske kongresne stranke Abul Kalam Azad je izjavil: »Po šestih letih vojne še vedno ni miru. Ljudstva Jave, Indokine in drugih dežel se še vedno borijo za osvoboditev, za pravo, resnično demokracijo, zaradi katere se je vodila ta vojna.

Francozi, ki so bili najostrejši kritiki nacistov zaradi njihovih protidemokatičnih načel, sedaj odrekajo iste demokatične pravice ljudstvu Indokine. Položaj v Indiji je v vsakem pogledu težak, ljudstvo je nezadovoljno. Britanska laburistična stranka ni izpolnila obljub svojih voditeljev, ko so prišli na oblast.«

Francosko gospodarsko zastopstvo v Moskvi

Pariz, 4. dec. Agencija France Presse poroča, da je prispel v Moskvo Erwin Alfiant v spremstvu francoskega gospodarskega zastopstva. Na letališču so ga sprejeli Pierre Charpentier, sodelavec francoskega veleposlanstva v Moskvi Mihail Stefanov, pomočnik ljudskega komisarja za zunanjo trgovino, Kozljev, šef prvega evropskega oddelka v komisari-

atu za zunanje zadeve in podšef protokola Jackevič.

Požigalec Lidic v Pragi

Praga, 4. dec. V Prago so pripeljali Wiesmana, bivšega gestapovskega šefa v Kladnu, ki je odgovoren za porušitev Lidic »mučniške češke vase.

Wiesman bo pričal proti Karlu Hermannu Franku (bivšemu nemškemu državnemu ministru in najvišjemu SS uradniku v protektoratu), kasneje pa bodo sodili njega samega. Ameriške oblasti so Wiesmana izročile Čehom v novembru.

Karla Hermanna Franka so pripeljali v Prago avgusta, potem ko je bil ujet na ameriskem področju v Nemčiji. Vas Lidice so porušili do tal in pomorili vse njene moške prebivalce, ker so češki rodoljubi leta 1942 usmrtili Reinhardta Heydricha, Himmlerjevega namestnika.

»Legijo krščanskih reformatorjev« v Angliji so ustanovili fašisti

London, 4. dec. (Tanjug) AFP poroča, da so se zvedle podrobnosti o »Legiji krščanskih reformatorjev« v Angliji. Legijo so pred dvema letoma osnovali angleški fašisti. Glavni tajnik legije Pat-terby je v izjavi novinarjem hvalil Hitlerja.

Demobiliziranim borecem - zaposlitev!

Po novem zakonu o demobilizaciji bo do 31. decembra 1945 demobiliziranih okrog 200.000 borecev Jugoslovanske armade in mornarice. Do 15. decembra bodo demobilizirani oni boreci, ki ne zahtevajo zaposlitve, materiala za gradnjo uničenih domov in posojila, 15. decembra pa se bo začela demobilizacija onih borecev, ki iščejo zaposlitev ali pomoči pri graditvi svojih domov. Po sporazumu ministrstva za socialno politiko in ministrstva za narodno obrambo dobivajo federalna ministrstva spiske s podatki vseh borecev, ki iščejo zaposlitev ali pomoči za gradnjo svojih domov. Po tem sporazumu bodo demobilizirani boreci toliko časa ostali v svojih enotah, dokler jim ne bo preskrbljena zaposlitev.

Zakon o demobilizaciji določa, da je demobiliziranim borecem treba omogočiti brezplačen prevoz na domove in jim izplačati potne stroške. Narodni odbori so po tem zakonu dolžni, da demobiliziranim borecem preskrbe zaposlitev, stanovanje in gradbeni material, ki je potreben za obnovu njihovih uničenih domov. Nadalje zahteva zakon, da morajo demobilizirani boreci dobiti zaposlitev najkasneje mesec dni po izpustu iz vojske.

Naše demobilizirane borece, podoficirje in oficirje bo mogoče zaposliti po državnih in privatnih ustanovah. Posamezna ministrstva morajo sprejeti konkretne sklepe, kako bi zaposlili demobilizirane borece. Če bi samo deset demobiliziranih borecev ostalo brez zaposlitve, je to že veliko. Zaposliti pa bo treba na deset in desetstiče demobiliziranih borecev, ki so vse žrtvovali za osvoboditev domovine.

Pri zveznem ministrstvu za socialno politiko v Beogradu se je vršila konferenca, kjer so razpravljali o zaposlitvi demobiliziranih borecev. Sklenjeno je bilo, da se sestavita dve komisiji: širša in ozja, ki bosta praktično uresničevali načrte širše komisije in dajali navodila federalnim komisijam. Konferenca je sprejela naslednje sklepe:

1. Vsa naša gospodarska ministrstva in ostale ustanove morajo dati vso iniciativo in pomoč naši industriji, gradbenim ustanovam in obrti, da se začne pripravljati dela, ki jih je mogoče opravljati pozimi. Na ta način bo omogočena zaposlitev največjega števila naših nekvalificiranih borecev.

2. Federalnim ministrstvom je treba dati navodila, da odpro tečaje in šole za izobrazbo v raznih vrstah obrti in poklicev, v katerih je že sedaj pomankanje strokovnjakov in za katere bo kasneje še večja potreba. To bi bili tečaji za traktoriste, šoferje in podobno.

3. Takoj je treba pregledati možnost zaposlitve določenega števila demobiliziranih tovarišev po naših ministrstvih in v ostalih državnih in javnih ustanovah. Kolikor se niso do zdaj strokovno usposobljeni, je treba v njih odpreti ustrezajoče tečaje in šole (za teografske, strojepešce, knjigovodje in podobno).

4. Takoj je treba sestaviti pravilnik za mlade demobilizirane borece, ki bodo v naši industriji zaposleni kot vajenci.

5. Za izpopolnitev kadrov v Narodni milici in v finančnih kontrolnih organih je prvenstveno treba zaposliti demobilizirane borece.

6. Vsem mestnim in krajevnim narodnim odborom se da navodilo, da odpro javne kuhinje, zbirališča in domove za one demobilizirane borece, ki ne bodo dobili takoj zaposlitve. V teh domovih je treba organizirati tečaje za splošno in strokovno izobrazbo.

7. Gospodarski svet naj izdela uredbo o obveznem posredovanju zaposlitve demobilizirancev preko organov javnih borz dela.

8. Glavni odbor sindikatov naj s svojimi organizacijami omogoči, da se po posameznih podjetjih najde možnost zaposlitve kar največjega števila demobiliziranih borecev.

Vse naše množične organizacije in ustanove imajo nalogo, da v največji meri pomagajo organom narodne oblasti pri reševanju tega važnega in nujnega vprašanja.

V soboto se je na ministrstvu za socialno politiko Narodne vlade Slovenije vršila podobna konferenca, na kateri so bili zastopniki nekaterih ministrstev, zastopnik Javne borze dela v Ljubljani, mobilizacijskega odseka IV. armade, državnega gradbenega podjetja, poštne direkcije, glavnega odbora enotnih strokovnih zvez, AFZ in tiska.

V Sloveniji je bilo doslej demobiliziranih 1705 borecev, ki so v pretežni večini že dobili zaposlitev. Samo železniška uprava je sprejela okrog 700 demobiliziranih borecev, od katerih jih je doslej že 250 dokončno razne strokovne tečaje. Precej jih je sprejela v službo poštna uprava, industrijsko, gozdarsko in kmetijsko ministrstvo ter razne ustanove. Javna borza dela je 1164 demobilizirancem preskrbela zaposlitev. Pri sedanjih demobilizacijah pa bo prišlo v Slovenijo v poštev okrog 15.000 borecev, podoficirjev in oficirjev, katerim bo treba takoj preskrbeti primerno zaposlitev. Pri sedanjem pomankanju delovne moči ne bo to težak problem.

Vsem demobilizirancem bo treba takoj najti primerno zaposlitev. Nekateri se bodo vrnili v podjetja in ustanove, kjer so bili pred vojno. Pri teh namestitvah pa se je treba ozirati na položaj in kvalifikacije, ki so si jih pridobili v Jugoslovanski armadi in mornarici. Mnogi demobiliziranci žele izpopolniti svoje dosedanje znanje. Za te bo treba ustanoviti razne tečaje in šole, ki bodo temu moralno in politično visoko vrednemu kadru dale tudi potrebno strokovno usposobljenost. Take tečaje in šole naj ustanove vsa večja podjetja, ministrstva in ustanove. Te tečaje bi obiskovali tudi oni demobilizirani tovariši, ki že spremenili svoje prejšnje poklice.

Sklenjeno je bilo, da se osnuje posebna komisija, ki bo na rednih sestankih reševala vsa vprašanja, ki se pojavljajo pri zaposlitvi naših demobilizirancev. Komisija je sestavljena iz zastopnikov zainteresiranih ministrstev, Jugoslovanske armade, Javne borze dela, enotnih strokovnih zvez in ostalih množičnih organizacij.

Na konferenci se je odkrila velika in težka napaka, ki je doslej ovirala pravilno in načrtno zaposlitev naših demobiliziranih borecev. Nekateri ustanove in podjetja so doslej brez vsakega sodelovanja z Javno borzo dela kar po svoje, po raznih prijateljskih zvezah in osebnih ozirih reševala vsa vprašanja zaposlitve. Prav tako se ni doslej preko Javne borze dela sprejemalo ljudi v posamezne tečaje. Vse nameščenje mora biti načrtno in v skladu s potrebami našega narodnega gospodarstva. Zato morajo vsa podjetja in ustanove javljati Javni borzi dela vsa svoja razpoložljiva mesta. Le tako bo Javna borza dela, ki je edini posredovalec za vse zaposlitve in oblastni organ, mogla pravilno urejati dodeljevanje služb in vsem našim demobiliziranim borecem, podoficirjem ter oficirjem preskrbeti primerno zaposlitev.

življenju, se sedaj krepijo tako po moči, kakor po vplivu. Življenjski pogoji kmetov se hitro popravljajo, oblast monopolistov je zlomljena in nekoč tlačeni narodi so svobodni in lahko razvijajo svoje kulturno življenje.

List »Daily Telegraph« piše v zvezi z vestjo iz Beograda o proglasitvi republike, o veselju ljudstva in soglasnem glasovanju poslancev v skupščini.

List »News Chronicle« piše, govorec o proglasitvi republike, da so nedavne volitve pokazale, da v deželi ni razširjen rojalističen vpliv in dodaja, da kralj Peter ne bo osamljen, exmonarh, kajti za časa te vojne je bilo odstavljenih mnogo prestolov in izgleda, da bo doletela ista usoda še enega ali dva.

List »Daily Herald« prinaša kratko vest, da je bivši kralj Peter večer sprejel nekega »soočutnega« obiskovalca — grškega kralja Jurija in pravi, da je grški kralj odšel iz svojega stanovanja v Cleridgeu v spremstvu detektiva Scottlandyada, da bi potolažil kralja Petra.

List »Evening News« piše, da sedaj, ko v Beogradu zaseda Ustavodajna skupščina, je Peter navaden goved Karadjordjevič in da pričinja z današnjim dnevom Jugoslavija republikansko življenje.

V republikli Jugoslaviji uživajo vsi narodi svobodo — piše »Daily Worker«

Dopisnik Tanjuga iz Londona poroča: Ves angleški tisk obširno piše o proglasitvi republike v Jugoslaviji. Tako list »Daily Worker« pravi v svojem uvodniku med drugim:

»Jugoslovanska Ustavodajna skupščina je proglasila Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in dinastija Karadjordjevičev spada obnemem v Bourbonni in Romanovi v preteklost. To je ogromen napredek za to državo, v kateri je do marca 1941. leta vladala ena izmed najbolj okrutnih diktatur v Evropi. Diktaturo je uvedel kralj Aleksander, oče kralja Petra, ki je sedaj odstavljen s prestola. Dovoliti Petru, da stopi na jugoslovanska tla, bi pomenilo podpirati središče reakcionarnih spletk, kar bi zelo oviralo napredek jugoslovanskih narodov k miru in blagostanju. Dobro je znano, da so bili Srbi, Hrvati, Slovenci, Bosanci, Črnogorci in Makedonci nesramno tlačeni v letih med obema vojnoma. V novi federativni Jugoslaviji so dobili svojo narodno svobodo. Kraljevska diktatura ni samo kršila svobodo teh narodov, temveč je počasi tudi srbskemu narodu odvzela njegove demokratične in ustavne pravice. Sindikati, ki so pod reakcionarnim monarhističnim režimom živeli v pollegalnem

življenju, se sedaj krepijo tako po moči, kakor po vplivu. Življenjski pogoji kmetov se hitro popravljajo, oblast monopolistov je zlomljena in nekoč tlačeni narodi so svobodni in lahko razvijajo svoje kulturno življenje.

List »Daily Telegraph« piše v zvezi z vestjo iz Beograda o proglasitvi republike, o veselju ljudstva in soglasnem glasovanju poslancev v skupščini.

List »News Chronicle« piše, govorec o proglasitvi republike, da so nedavne volitve pokazale, da v deželi ni razširjen rojalističen vpliv in dodaja, da kralj Peter ne bo osamljen, exmonarh, kajti za časa te vojne je bilo odstavljenih mnogo prestolov in izgleda, da bo doletela ista usoda še enega ali dva.

List »Daily Herald« prinaša kratko vest, da je bivši kralj Peter večer sprejel nekega »soočutnega« obiskovalca — grškega kralja Jurija in pravi, da je grški kralj odšel iz svojega stanovanja v Cleridgeu v spremstvu detektiva Scottlandyada, da bi potolažil kralja Petra.

List »Evening News« piše, da sedaj, ko v Beogradu zaseda Ustavodajna skupščina, je Peter navaden goved Karadjordjevič in da pričinja z današnjim dnevom Jugoslavija republikansko življenje.

Švicarski tisk pozdravlja Jugoslavijo

Švicarski tisk prinaša obširna poročila o proglasitvi Federativne ljudske republike Jugoslavije. Tisk poudarja, da so ta dogodek že pričakovali in da je izrazil ugoden vtis. — List »Voix Oubliée«, ki izhaja v Ženevi, je ob tej priliki med drugim pisal: »Z veliko radostjo pozdravljamo proglasitev jugoslovanske republike. Republika je posledica junjskih naporov ljudskih množic, ki jih je vodil maršal Tito, katerega ime bo ostalo večno zapisano v zgodovini jugoslovanskih narodov in ostalih balkanskih narodov. Na tem dejstvu ne bo nič izpremenilo vpitje kralja Petra, niti ne bodo vplivale nanj spletke reakcionarne tiska. Ta proglasitev je velik ko-

rak v smeri normalizacije položaja na Balkanu in v Evropi.«

List »Bernier Tagwacht« piše: »Prepuščamo reakcionarjem, da objavljajo besne izjave bivšega kralja Petra in njegove matere, njihovo samohvalo in psovke na račun domnevne strahovlade v Jugoslaviji. Jugoslovanski narodi so se borili za svojo svobodo, ko so kralj in njegova družina sedeli na varnem v Angliji. Čakali so pač na »zmagovalni« povratek v Beograd. Maršal Tito in njegovi junaki pa so odklonili, da bi po nadčloveških naporih in končni zmagi nad sovražnikom, vlado v Jugoslaviji znova prepustili kraljevemu sinčku. Jugoslovanski narodi so postali polnoletni.

Otvoritev slovenskega gledališča v Trstu

V nedeljo 2. decembra so v Trstu po dolgih letih slavnostno otvorili Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje. Danilo Turk je v imenu Prosvetne zveze Slovenskega Primorja označil pomen slovenskega narodnega gledališča v Trstu in poudaril, da po 25 letih, odkar je fašizem prepovedal slovenski jezik in ni dovolil niti otrokom učiti se materinega jezika, primorski Slovenci niso popustili v svoji borbi. Danes krojimo svoje žrtve s tem, da imajo v Trstu in Slovenskem Primorju svoje narodno gledališče.

Ob treh je sledila predstava Cankar-Delakov »Jernejeve pravice«, ob osmih zvečer pa so igrali »Desetega brata«. Gledališče je bilo napolnjeno do zadnjega kotička. Vstopnice so bile razprodane že pred dnevi. Navdušenje, s katerim so tržaški Slovenci sprejeli svoje gledališke umetnike, je bilo nepopisno.

Največji živeči slovenski pesnik Oton Zupančič je poslal ob otvoritvi slovenskega narodnega gledališča v Trstu sledeče pismo:

»Mnogo sreče, tovariši, ko nastopate

s slovensko besedo med brati, ki so jo morali tako dolgo pogrešati. Pokažite jim, da je to še vedno stara, pošena in naravna beseda, ki prihaja od srea in išče poti do srea. Preprosta je, morda ni tako bleščeča, kakor je govornica sosedov, zato pa je vsa topla in polna ljubezni in vere in upanja. Njena ljubezen ne objema samo domače misli, temveč hoče zajeti tudi tujega duha, ga prinesiti k nam ter ga podati z vso lepoto in globičino, velika je njena vera v pridobitve in dognanja naprednega človeštva. Z njo pokažite, tovariši, da teko vse žive struje vseh zemlja in dob tudi skozi slovensko dušo, da pojo vse strune tudi slovenskemu ušesu. Naj vidi drugorodec, kako mi spoštujemo vse narode in z radostjo sprejemamo blagorodno misel, naj se je rodila kjer koli, da pa zavračamo krive nauke, ki zanikajo človečansko idejo bratstva, svobode, skupnega dela za bodočnost sveta. Bodite, tovariši, na tržaških tleh s slovensko besedo znanilec miroljubnega tekmovanja med raznorodci v borbi za iste cilje, za resnico in pravico, ki jo išče hlapec Jernej.«

OBVESTILA

NATECAJ

Ministrstvo za prosveto federalne vlade Slovenije v Ljubljani razpisuje natečaj za izdelavo načrtov šolskega pohištva. Izdelati je treba:

1. Načrte pohištva za štirimrazredno ljudsko šolo (klop ali mizica za dva učenca, stolček za učenca, šolska tabla, pisalna miza in stol za razrednika, stojalo za slike, umivalnik, pisalna miza za upraviteljevo pisarno, mizica za pisalni stroj, stola za pred navedeni mizi, omara za spise, omara za knjige, omara za učila, miza za delavnico, miza za zbornico a predali za 6 oseb, stoli za zbornico, obešalniki za pisarno in obešalniki za garderobo učencev.
2. Načrte pohištva za osemrazredno gimnazijo.

Razen zgoraj navedene opreme za razred, zbornico in upraviteljevo pisarno je treba izdelati še načrte za kinofotelje.

V poštev pridejo le načrti, ki obsegajo vso navedeno šolsko opremo. Ministrstvo bo dva najboljša načrta nagradilo s po 5.000 din, dva nadaljna pa odkupilo po 3.000 din.

Opremo šol bo v bodoče mogoče izdelovati le po načrtih, ki jih odobri ministrstvo prosvete.

Rok za natečaj je 15. december 1945. Do takrat je treba poslati načrte na ministrstvo prosvete, gospodarski razdelek. Načrti morajo biti opremljeni z geslom, priloženo pa zaprite kuverta z naslovom projektanta. Pravico sodelovanja v natečaju imajo vsi državljani federativne ljudske demokratične Jugoslavije.

K natečaju so vabljeni pedagogi, obrtniki, inženirji in drugi.

ZAVAROVALNI ZAVOD SLOVENIJE opozarja

vse svoje zavarovalce, ki so svoje imetje zavarovali proti požaru po »vpisni polici in plačali na račun bodoče premije din 30.—, da jim zavod jamči od dneva vpisa za vso požarno škodo do polne vrednosti zavarovanih predmetov. Vsako dozavarovanje pri kateri koli drugi zavarovalnici je zato popolnoma nepotrebno ter naj se naši zavarovalci ne pustijo bežati od nikogar. ZAVAROVALNI ZAVOD SLOVENIJE je plačal že veliko teh škod, o čemer pričajo številne zahvale hvaležnih pogorelecev.

Ker pa so se zavarovalci s podpisom obvezali, da bodo sklenili dokončno zavarovanje s polico edino le pri ZAVAROVALNEM ZAVODU SLOVENIJE, opozarjamo, da bo zavod vstrajal na teh obveznostih. Zastopniki Zavarovalnega zavoda Slovenije se sklepajo v velikem številu zavarovanja s policami. Zato prosimo vse one zavarovalce, ki še niso sklenili zavarovanja s policami, da stopijo v stik z našimi krajevnimi zastopniki ter v smislu svoje obveze čimprej uredijo zavarovanje.

Ljubljana, 4. decembra 1945.

ZAVAROVALNI ZAVOD SLOVENIJE

Dnevne vesti

Stanovalec Fondovih hiš za Bežigradom so darovali lani 1575 za venec tovarišju Jelencu-Porivoju. Ostanek din 1175 je njegova mati naklonila vojnim invalidom.

Uredništvo »Naše žene« zaključuje zbiranje materiala za brošuro o borkah s 15. decembrom t. l. Ta dan je zadnji rok, do katerega je treba poslati na naše uredništvo material za brošuro. Ponovno prosimo vse tovarišice in tovariše, predvsem pa vse borce, da nam pošljejo fotografije, podatke, članke in ves material, ki pride za našo brošuro v poštev, na naše uredništvo, Komenskega ulica 7.

Šolstvo

Predavanja na pravni fakulteti v Ljubljani. Predavanja na pravni fakulteti za III. letnik se prčno v četrtek, dne 6. t. m. ob 8. uri dopoldne v sobi št. 78.

Vaš najbolj zvesti prijatelj v letu 1946 bo žepni koledarček

v katerem boste našli vse, kar vam je potrebno v vsakdanjem življenju.

Uprava »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6 in vse podružnice

PRESKRBA

DELITEV SALAM

Potrošniki okrožnega mesta Ljubljana, ki kupujejo pri svojih stalnih mesarjih z začetnimi črkami od A—C bodo prejeli v četrtek dne 6. XII. 1945. dopoldne pri teh mesarjih na odrezek »meso d. novembra« osnovne živilske nakaznice, izdane od MNO — odsek za preskrbo v Ljubljani po 10 dkg salam.

Prodajna cena za 1 kg salam je din 50. Mesarji morajo dvigniti salame v sredo, dne 5. XII. 1945. od 14. do 15. ure pri Slamiču na Gosposvetski cesti št. 6.

Neprodane salame morajo mesarji vrniti v petek, dne 7. XII. 1945. dopoldne na mestni klavnic.

Odrezek predlože mesarji v ponedeljek, dne 10. XII. 1945. na »Navodu« Odsek za meso, Ljubljana, Novi trg št. 4-II, soba št. 14.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Drama

Sreda, 5. decembra ob 20. uri: Zupan: »Rojstvo v nevihti«. Red A.

Četrtek, 6. decembra ob 20. uri: Cankar: »Za narodov blagor«. Red Cetrtek.

Petek, 7. decembra ob 20. uri: Nušič: »Pokojniki«. Izven. — Ob 15. uri: Capek: »Matic«. Gostovanje v Celju. Mladinska predstava. Cene od 20 din navzdol. — Ob 19.30 uri: Capek: »Matic«. Gostovanje v Celju. Cene od 30 din navzdol.

Sobota, 8. decembra ob 15. uri: Zupan: »Rojstvo v nevihti«. Izven. — Ob 20. uri: Škvarin: »Tuje dete«. Sindikalna gledališka sobota. Red SA.

Nedelja, 9. decembra ob 15. uri: Capek: »Matic«. Izven. — Ob 20. uri: Cankar: »Za narodov blagor«. Izven. Ob 15. uri: Nušič: »Pokojniki«. Izven. Predstava v Operi.

Danes v sredo, dne 5. t. m., bodo dajali v Drami dramsko reportažo Vitomila Zupana »Rojstvo v nevihti«. Avtor, sam partizan, nam prikazuje v svojem delu niz slik iz osebovitojne borbe našega naroda. V Krimu, njegovji ženi, Faturju in drugih aktivističnih gledamo pozitivne like iz svoje najbližje preteklosti, medtem ko nam SS-ovec Harz, plavogardist Mirtič, Zoic in italijanski kvesturini predstavljajo naše tlačitelje in izdajalce, ki jim je zmaga zavezničev storila žalosten konec. V močnih dramatičnih prizorih nastopajo: Stane Sever, Savka Severjava, Vladimir Skrbinšek, Slavko Jan, Pavle Kovič, Anka Levčarjeva, Lojze Polčan, Branko Miklavc, Jože Gale, Savo Vrtokar. Delo je režiral in insceniral Bojan Stupica. Predstava je za red A.

Izpremema abonmaja. V četrtek, dne 6. t. m., bo Cankarjeva komedija »Za narodov blagor« za red Cetrtek in ne za red C, kakor je bilo prvotno javljeno, Red C pa ima v četrtek predstavo v Operi.

V petek, dne 7. t. m., bo dajala Drama komedijo Branislava Nušiča »Pokojniki«, ki je dosegel pri premieri in pri reprizi izredno močan uspeh. Delo je režiral Vladimir Skrbinšek, v glavnih vlogah nastopajo: Stane Sever, Ivan Cesar, Marija Nablocka, Vida Juvanova, Fran Milčinski, Lojze Drenovec, Branko Miklavc, Vladimir Skrbinšek, Franc Lipah, Vida Levstikova. Predstava bo izven abonmaja.

Gostovanje v Celju. V petek, dne 7. t. m., bo gostovala ljubljanska Drama v Celju s Čapkov »Matorjo«. Mladinska predstava bo ob 15. uri po cenah od 20 din navzdol, večerna predstava pa ob 19.30 po cenah od 30 din navzdol. Vstopnice, ki so bile kupljene za predstavo, ki je prejšnji teden odpadla, veljajo za to gostovanje.

Opera

Sreda, 5. decembra ob 19.30 uri: A. P. Borodin: »Knez Igor«. Red Sreda. Četrtek, 6. decembra ob 19.30 uri: B. Smetana: »Prodna nevesta«. Red C. Petek, 7. decembra: Zaprtlo.

A. P. Borodin: »Knez Igor«. Opera v štirih dejanjih s prologom (5 slik). Prevred N. Stritof. — Osebe: Igor Svjatoslavič, severski knez — V. Janko, Jaroslavna, njevoja žena v drugem zakonu — L. Husnujeva, Vladimir Igorjevič, knezov sin iz prvega zakona — L. Rakovec, Vladimir Jaroslavjevič, galski knez, Jaroslavlin brat — M. Dolničar, Končak, polovski han — A. Orel, Končakova, hčerka hana Končaka — B. Stritarjeva, Ovlur, polovski krsčeneec — M. Brajnik, Skula — L. Korosec, Jeroška — S. Banovec, Jaroslavna dojilja — N. Spunova, Belovoko dajko — S. Neratova. — Solo pešeta: S. Japljeva in D. Pogačar. — Prolog, I. II in IV. dejanje: v mestu Putivlju, III. dejanje: v polovskem taborišču. — Dirigent: dr. Svava D. Režiser: P. Golovin. Asistent: F. Jamnik. Scena: ing. E. Franz. Vodja zbora: J. Hanc. Načrti kostumov: D. Kačerjeva, Koreograf: P. Golovin.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Ameriški film »Trije mušketirji«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA: Ameriški film »Solanje Tomaža Browna«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

MARIBOR, »ESPLANADE«: Sovjetski film »A. Parhomenko«, tednik.

JAVNA BORZA DELA

potrebuje za poljska dela, kakor tudi za obnovitvena dela v naši industriji sledeče delovne moči. 4 hlapec, 1 kleparja, 2 pohištvna mizarja, 3 leostrograrja, 2 krojača, 2 krojača za večja dela, 51 zidarjev, večje število delavcev za obnovitvena dela. 8 tesarjev in 1 steklarskoga vajenca.